

RODNA GRUDA

REVIJA SLOVENSKE IZSELJENSKE MATICE

4 ■ APRIL ■ 1964

RODNA GRUDA

FERI ŽERDIN

Bela krajina prijazno vabi
 Iz razprave na občnem
 zboru SIM

SLAVKO FRAS

Provokacije iz Zahodne
 Nemčije
 Protestno pismo
 Zveze borcev Jugoslavije

MIRKO LIČEN

Nov zdravstveni dom
 v Tolminu

JOŽE VETROVEC

Prvi reaktorski center
 v Sloveniji

F. MILČINSKI-JEZEK

Splavarji na Drini

OLGA DJUKIČ

Človek avtomobilist
 Baroque art in Slovenia

MARKO ZVOKELJ

Pohod tovarštva
 in spominov

MARIJA VOGELNIK

Rumeno je najlepše

DR. LEV SVETEK

Naši ljudje po svetu
 O vštevanju zaposlitev
 v tujini

IVAN TAVČAR

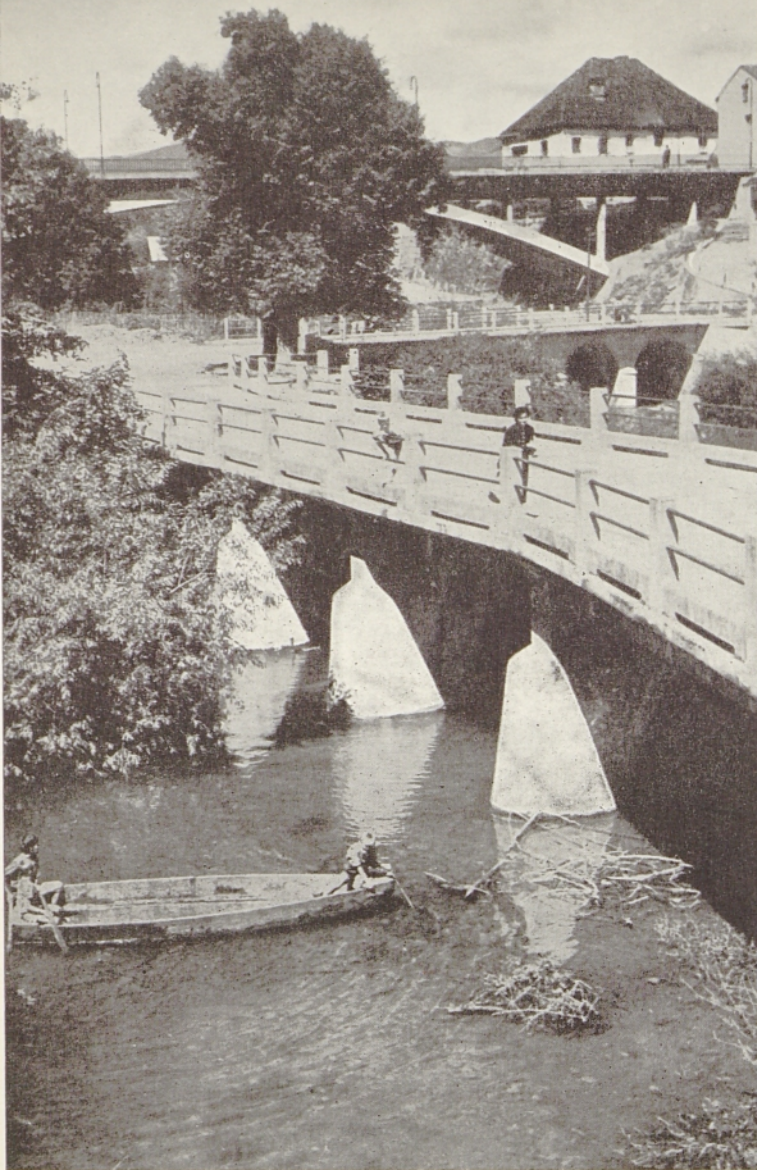
Vprašanja in odgovori

**SLIKA NA NASLOVNI
 STRANI:
 ANDREJ AGNIČ**

Belokranjci v narodnih
 nošah pred metliškim
 gradom

**SLIKA NA DRUGI
 STRANI OVITKA:
 ANDREJ AGNIČ**

Trimostje v Črnomlju

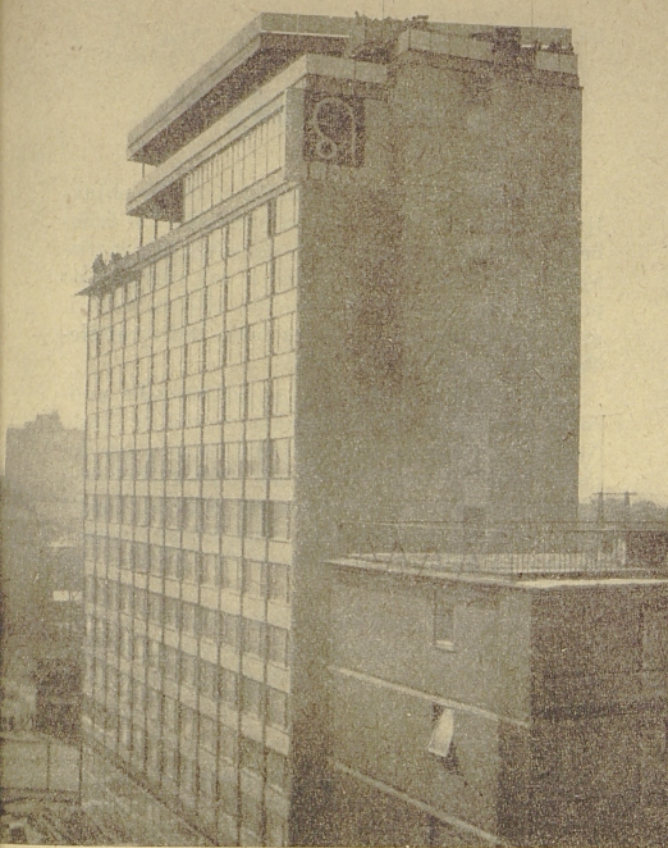
Ne le Ljubljana, tudi Črnomelj ima svoje trimostje, to pa je le ena izmed njegovih zanimivosti. Starodavno mestece ob Lahinji je gospodarsko in geografsko središče Bele krajine in najprimernejše izhodišče za številne izlete. Stoletja so Črnomlju pustila mnoge sledi: v vodi je videti tlak rimskega kopališča. Bogate gomile s številnimi žarami pričajo o staroslovanskem naselju. Ohranjen je še črnomaljski grad, ki je bil last ene najstarejših plemiških rodbin na Kranjskem. To je zgodovina davnih dni. Še pomembnejša je iz preteklih desetletij: od septembra 1943 je bil Črnomelj središče našega narodnoosvobodilnega gibanja in velikega osvobojenega ozemlja v Sloveniji. Meseca februarja 1944 je v kulturnem domu v Črnomlju zasedal SNOS — prvi slovenski parlament v zgodovini slovenskega naroda. Od tega zgodovinskega dneva je letos 20. februarja poteklo dvajset let. Ta dan so si Črnomaljci izbrali za svoj občinski praznik.

ILUSTRIRANA
 REVIJA
 SLOVENSKE
 IZSELJENSKE
 MATICE
 V
 LJUBLJANI

Rodno grudo izdaja Slovenska izseljenska matica v Ljubljani. Izhaja dvanajstkrat na leto. Letna naročnina za prekomorske države je 4 dolarje. Poštnina plačana v gotovini. Ureja uredniški odbor. Glavna urednica

ZIMA VRŠČAJ

Urednica in tehnična urednica Ina Slokan. Uredništvo in uprava: Slovenska izseljenska matica, Ljubljana, Cankarjeva 1/II. Nenaročenih rokopisov in slik ne vračamo. Čekovni račun pri KB 600-11/608-51. Tisk tiskarne »Toneta Tomšiča« v Ljubljani

Dragi rojaki!

Ob ponovnem obisku rodni krajev se boste prav gotovo ustavili tudi v Ljubljani. Tu vas čaka na novo zgrajeni HOTEL LEV, A kategorije. Novi HOTEL LEV vam bo nudil popolno udobje in vse usluge, ki ste jih vajeni. S svojimi moderno opremljenimi prostori in vzorno postrežbo je HOTEL LEV prav gotovo na prvem mestu ne samo v SR Sloveniji, temveč tudi v SFR Jugoslaviji.

Na strehi HOTELA LEV je pristajališče za helikopterje. Novo letališče v Brnikih, oddaljeno 25 kilometrov od Ljubljane, je opremljeno z najsoodobnejšimi napravami za pristajanje.

Za izpolnitev vaših želja bo skrbelo strokovno osebje, ki si bo prizadevalo ustvariti vzdušje pristne domačnosti med vašim bivanjem pri nas.

Pričakujemo vas in pristrčno vas bomo sprejeli.

HOTEL LEV LJUBLJANA

Vošnjakova 1 — Telefon: 50-555 — Telegram: LEVHOTEL

DRŽAVNA ZALOŽBA SLOVENIJE

bo izdala knjigo umetniških fotografij:

Slovenija

V knjigi velikega formata (21 × 26) bo objavljenih nad 150 večbarvnih in približno 250 črno-belih fotografij. Slike bodo celostranske, natisnjene na umetniškem papirju in urejene po pokrajinskih področjih. Spremna beseda h knjigi in komentarji k podobam bodo tudi v angleškem in nemškem prevodu.

Slike bodo prikazovale vsa pokrajinska področja Slovenije, njihove znamenitosti in ljudi. Našim izseljencem bodo oživele spomin na domače kraje, mladini približale domačijski svet njihovih prednikov, tujcem pa odkrile lepoto naše dežele, zgodovinske, zemljepisne, gospodarske in kulturne značilnosti ter socialni napredek Slovenije.

Založba sprejema prednaročila za CELOTNO KNJIGO, ki izide v letu 1965, pa tudi za POSAMEZNE ZVEZKE, ki bodo prikazovali posamezna pokrajinska področja:

LJUBLJANA že izšlo

GORENJSKA (izide junija 1964)

NOTRANJSKA, PRIMORSKA in SLOVENSKO PRIMORJE (izide oktobra 1964)

DOLENJSKA in BELA KRAJINA

(izide v letu 1965)

ŠTAJERSKA, KOROŠKA, PREKMURJE

(izide v letu 1965)

Poleg tega ob izšel v letu 1965 še posebni zvezek umetniških fotografij, posvečenih našim ljudem v sosednjih zamejskih pokrajinah. Zanj bo cena naknadno določena, medtem ko velja za prednaročnike celotne SLOVENIJE cena 12.000 din ali 15.00 \$. Naročniki lahko poravnajo ta znesek tudi v 12-mesečnih zaporednih obrokih po 1000 din, tako, da plačajo prvi obrok z dnem naročila.

Cena za posamezne kartonirane zvezke velikega formata pa je za prednaročnike:

Ljubljana 2500 din (3.50 \$); Gorenjska 3000 dinarjev (4.00 \$); Notranjska, Primorska, Slovensko Primorje 3200 din (4.50 \$); Dolenjska in Bela krajina 1800 din (2.50 \$); Štajerska, Koroška, Prekmurje 3000 din (4.00 \$).

To bo prva velika, prepotrebna izdaja te vrste, kakršne doslej še nismo imeli. Naročite jo lahko pri

DRŽAVNI ZALOŽBI SLOVENIJE

Ljubljana, Mestni trg 26

HOTEL

Luzist

LJUBLJANA

se priporoča s svojimi obrati

»ZLATOROG«

IN GOSTILNO »DALMACIJO«

Restavracija »Zlatorog«, Župančičeva 9
stalno nudi razne lovske specialitete,
kakor tudi druga jedila po želji

Gostilna »Dalmacija«, Trubarjeva 25
nudi ribje specialitete ter pristna
dalmatinska vina

Dragi rojaki!

Kadar obiščete domovino, se ustavite
v Ljubljani in obiščite

GOSTINSKO PODJETJE

»**LJUBLJANA**«

ki vas bo prisrčno sprejelo in vam omogočilo, da se boste okrepčali in zadovoljni nadaljevali pot v vse smeri Slovenije

Vabimo vas v naše obrate:

Kolodvorska restavracija,
Ljubljana, Trg OF 6

Restavracija »Činkole«
Ljubljana, Poljanska cesta 21

Restavracija »Miklošičeva klet«
Ljubljana, Miklošičeva cesta 28

Gostilna »Maček«
Ljubljana, Cankarjevo nabrežje 15—17

Gostilna Nace«
Ljubljana, Šmartinska cesta 5

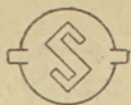
Bife »Pri sodčku«
Ljubljana, Trubarjeva 40

Bife »Zmaj«
Ljubljana, Šmartinska cesta 24

Na svidenje

*v gostinskem podjetju »LJUBLJANA«
v Ljubljani!*

SATURNUS

LJUBLJANA

KOVINSKO

PREDELOVALNA INDUSTRIJA

EMBALAŽA

AVTO OPREMA

izdeluje:

raznovrstno pločevinasto embalažo za prehrambeno, kemično in farmacevtsko industrijo iz črne, bele in alu-pločevine

artikle široke potrošnje: kuhinjske škatle, pladnje, igrače, razpršilce itd.

dele za avtomobile in bicikle: žaromete vseh vrst in svetilke, zgoščevalke, avtomobilska ogledala, žaromete, zvonce in zgoščevalke za bicikle

elektrotoplotne aparate: kuhalnike, peči in kaloriferje

litografirane plošče in eloksirane napisne ploščice

Bela krajina prijazno vabi

FERI ZERDIN

I have visited the birthplace of Oton Župančič, the great Slovenian poet, the place where a picnic for visiting emigrants will take place in July this year. This region between the Gorjanci and the Kolpa is called Bela krajina. You can hardly find a house there from which someone or other has not gone aboard, indeed, most people have left just from this region. It is a wonderful undulating land, white with blossoms, especially in the spring. Yet people could not make a living of this beauty alone.

For a long time now, Bela krajina has not been a mere agricultural region. Ten new factories supply now more income than farm work, and more and more people desert the soil to get employed in factories.

A new asphalt road has opened wide possibilities for development of tourism. Two new hotels have been built in Metlika and Črnomelj, which are sure to become intermediate stops for all tourists traveling to the seaside or the well-known Lakes of Plitvice.

Na vrhu Gorjancev asfaltna cesta zdivia. V ovinkih se spusti v dolino, potniku pa odpre razgled na novo pokrajino, zeleno in spet belo, polno vinogradov, polj, cvetočih češenj, jablan ter breskev. Kakor ogromen vrt je ta svet v toplih pomladanskih dneh in morda so ji prav zaradi tega dali v preteklosti ime Bela krajina. Bela zaradi cvetja!

Nič veličastnega ni na tej valoviti ravni, nič takšnega, kar bi človeka ustavilo in presenetilo, vse je domače, polno miline, preprosto.

Potujte z nami po Sloveniji

Cesta hiti naprej.

Prav po tej cesti, ki je sicer zdaj bolj gladka, so leta in leta potovali mnogi naši izseljenci: proti Gorjancem ali proti Kolpi in čez, toda vedno z enakim ciljem: ven iz Bele krajine! Pa naj bo ta ravan s svojim cvetjem še tako mikavna in očarljiva, je vendar nekaj krutega v njej. Poslala je v svet tisoče in tisoče naših ljudi, ki niso mogli živeti le od njene lepote. In prav po tej cesti, ki se v prijetnih ovinkih spušča z Gorjancev v naročje Bele krajine, bo že letos potovalo na stotine naših izseljencev. Po poti med travniki, ki jih je prav v teh dneh obiskal zeleni Jurij, mimo belih brez se bodo napotili proti belokranjskim zidanicam. Vsi v eno smer in vsi z enakim ciljem: na izseljenski piknik v Vinomer nad Metliko.

Asfalt, položen na stare klance, se ustavi šele pri Metliki, toda že se steguje naprej in bo še letos jeseni dohitel belokranjsko prestolnico — Črnomelj.

OBISKAL SEM KRAJE,
KJER SE BOMO POZDRAVILI 4. JULIJA

Obiskal sem te kraje, kjer se bomo pozdravili 4. julija, pripovedoval bom o njih vse od začetka: o Vinomeru, Metliki, Črnomlju, o industriji, ki v Beli krajini prav nič ne zardeva, o poljih, ljudeh in zidanicah.

Vinomer je skrit med vinogradi nad Metliko. Ob sedanjem gostišču, ki je bila nekoč graščina hladi goste stara lipa, okrog so trte, zidanice ter

Motiv iz Metlike

(Foto: A. Agnič)

sadovnjaki, razgled pa zajame od tu lep kos Bele krajine, vse tja do Črnomlja in še dlje. Zares je skrit ta svet, kajti turizem ga še ni okužil z visokimi cenami, tu je ostalo še staro dobro domače življenje, kakršno je pač okrog belokranjskih zidanic. Vinski sodi so čisto blizu in zato je vino poceni, dovolj je belokranjske črnine, ki pa bi človeka lahko prav hitro začarala, če ne bi bilo odjokov na ražnju, jagenjčkov, domačega kruha, orehov, belokranjske potice, pogače ter drugih specialitet. Vinomer je kraj, ki mu človek težko reče zgomom.

METLIKA BO PRIHODNJE LETO PRAZNOVALA 600-LETNICO

Nad Metliko, ki bo prihodnje leto praznovala svoj 600. rajstni dan, so vinogradi, med njimi pa sedijo kot koklje majhne zidanice, polne jeseni, živahne pozimi, vesele spomladi — predvsem pa nikdar prazne. Ne more Belokranjec brez zidanice in zidanica ne brez njega. Prav tako pa si ne moremo zamisliti zidanice brez vina in prekajene svinjine. Vse to je prišlo tukaj v kri in zemljo, zato se ni zgodilo slučajno, da imenujejo Metličani hrib nad mestom Veselica. Na tem hribu se je ena zidanica v zadnjih letih še posebno prevzela. Preuredili so jo v prijetno domačo gostilno, kakršnih je danes že prav malo in dali so ji celo ime Veselica. Prostori so okrašeni z belokranjskimi domačimi izdelki, oprema

iz kroparskega železa, pohištvo domače, spodaj v kleti pa človek prav lahko pozabi na skrbi ter čas. Ljudje pripovedujejo, da si mora vsak gost vzeti za Veselico vsaj tri dni časa: dva dni se opija ob prelepem razgledu na pokrajino, tretji dan pa noče proč zaradi metliške črnine. Samo še to: na hribu Veselica, kjer je gostilna Veselica in je zares vsak dan veselica, je upravnik Veselič. Torej vse veselo!

Bela krajina si je med vojno napisala bogato zgodovino, saj je bilo tu že leta 1943 osvobojeno ozemlje, od tukaj je šla na pot proti Štajerski slavna XIV. divizija, v Črnomlju so pred 20 leti ustanovili prvo slovensko vladno, že v prvem letu vojne so bile tukaj močne partizanske čete, 594 ljudi je padlo, 656 se jih ni vrnilo iz taborišč, po vojni je ostalo 2500 požganih hiš, šol in drugih poslopij. Še dolgo po vojni si Bela krajina ni opomogla in šele v zadnjih letih smo ji začeli vračati dolg iz vojne.

Svet, ki ga na severu zapirajo Gorjanci, z zahoda Roška planota, na nasprotnih straneh pa jo namaka topla Kolpa, si delita dve občini. Manjša, toda zgodovinsko pomembna Metlika, in večja črnomaljska občina. Ustavimo se v Metliki.

Dolgo je bila Metlika z okolico izrazito kmetijsko področje. Še pred vojno ni bilo v metliški občini človeka, ki bi bil zaposlen v industriji, tudi pred desetimi leti ga še ni bilo, zato ker ti kraji tovarn niti imeli niso. Poglejmo, kako je Metlika rasla v zadnjih letih. Industrija zapo-

Ob nedeljah in praznikih si belokranjska dekleta in žene oblečejo predpasnik narobe, kakor vidite na fotografiji

sluje zdaj 1300 ljudi, v Metliki so zrasle štiri večje tovarne, in sicer belokranjska trikotažna industrija BETI, tu je »Komet«, ki izdeluje konfekcijo, predilnica »Novotekst« ter Lesnopredelovalno podjetje.

INDUSTRIJA JE SPREMENILA OBRAZ POKRAJINE

Z razvojem industrije se je spremenil tudi narodni dohodek. Pred desetimi leti je ta znašal 35.000 din na osebo, lani 260.000, letos pa je že narasel na 520.000 dinarjev. Belokranjska industrija je spremenila obraz pokrajine, toda storila je še nekaj drugega. Ljudi je odtegnila od polj in tako ostaja na kmetijah vedno manj ljudi. Mladi ljudje še posebno uhajajo z domačij in tako bo ostalo tako dolgo, dokler se ne bo zakoreninil nov način kmetovanja.

Že pred vojno so začeli v Beli krajini graditi vodovod, toda iz cevi bo pritekla voda šele letos. Zdaj so dela v polnem teku in enkrat pozno jeseni bodo proslavili ta uspeh. Ne samo v Metliki, temveč kar v tridesetih vaseh.

Veliko bi zamudili, če se ne bi ustavili še v metliškem starem gradu, kjer je urejen muzej. Razstavljeni predmeti pripovedujejo o starih arheoloških najdbah iz ilirskih časov, o domači obrti, ki je po vojni začela naglo umirati in so jo šele zdaj spet začeli obnavljati v okolici Adle-

To je pa Veselica nad Metliko, prijazno gostišče, kjer vas krčmar Veselič gostoljubno postreže z metliško črnino

šičev, o narodnih nošah in belokranjskih plesih, ki se jih na šolah še učijo, o vojnih letih, ko je bila Bela krajina zibelka partizanstva, o najstarejšem gasilskem društvu in najstarejši čitalnici na Slovenskem, s katerima se lahko pohvalijo le Metličani, ter o tem, da bo mesto Metlika prihodnje leto staro natančno 600 let.

Zadnja leta je dobil domovinsko pravico v Beli krajini tudi hmelj, ki je doslej uspeval le v Savinjski dolini. Črnomaljska in metliška zadržuga sta zasadili precej površin in pridelek je bil celo boljši od savinjskega.

Prostrani so belokranjski vinogradi, toda mnogo trsov je ostarelih, zato so se morali umakniti novim nasadom

(Foto: A. Agnič)

Posebno veliko pa si Metlika obeta od turizma. Zgrajena je nova cesta, Metličani imajo nov hotel in tako bo tukaj sčasoma postala vmesna postaja za vse, ki potujejo na morje ali na Plitvička jezera, razen tega pa potnika ustavi bistra in topla Kolpa, hotel v Črnomlju in bogat lov na divjad.

Na svoji poti sem srečal mladega Metličana, ki se vsak dan vozi z vlakom na novomeško učiteljske. Piše se Tone Gašperič. Fanta poznajo zdaj že skoraj po vsej Sloveniji, povsod, kjer je televizijski sprejem dober. Tone Gašperič je namreč humorist, kakršnih je prav malo. Zasmehje se in že pove šalo, ki je vredna nekajurnega smeha. Prav ta fant pa opravlja v Metliki še eno pomembno delo. Izdaja list z naslovom »Čas hiti«, ki ga ne bere le metliška mladina, kateri je predvsem namenjen, temveč ga z veseljem prebirajo tudi drugod.

SKORAJ PRI VSAKI HIŠI IMAJO NEKOGA NA TUJEM

Še kratko srečanje s svojci. Mnogo jih je bilo, kajti v Beli krajini imajo skoraj pri vsaki hiški koga v tujini, vsekakor pa moram omeniti srečanje v Trnovcu. Ustavil sem se na Kondovem

Takšne so bile stare pristne belokranjske domačije, ki jih je danes vse manj. Kmalu bodo o njih pripovedovale le fotografije, ohranjene v muzejih. Tudi v ta stoletja stari belokranjski dom je že prodrli novi čas, kakor vidite na sliki: svetijo si z elektriko

(Foto: Etnografski muzej, Ljubljana)

Iz današnje Metlike: novi dom telobadnega društva Partizan. Na desni invalidsko podjetje »Beko«, kjer so mnogi dobili zaposlitev. Na griču gostišče Veselica

domu, kjer že petdeset let skupno gospodarita Janez in Katarina. Vzgojila sta deset otrok in dva od teh sta v tujini. Martin dela že tri leta v Münchnu, hčerka pa je že več let v Kanadi. Oče Janez me je opomnil: »Prej bi morali priti, dva tedna prej. Takrat sva z ženo praznovala zlato poroko in zares je bilo veselo.«

Iz Trnovca je odšlo po svetu veliko ljudi. Nemaničev Franc, ki zaenkrat še obiskuje šolo v Metliki, je pripovedoval o svojih sestrah Idi in Hedi, ki sta že precej let v Ameriki, odkoder se pogosto oglašata s pismi. Tonček Pezdirc pa je začel pripoved o svojem stricu Jožetu Plutu, ki včasih prihaja na obisk v staro domovino. Sicer pa je v Trnovcu tako: kjerkoli bi se ustavili, povsod bi nam ljudje pripovedovali o svojcih v tujini, kajti od tu je šlo v svet veliko izseljencev.

Le pol ure pozneje sem v metliški gostilni srečal Franca Bradico, ki je prišel na svoja običajna dva deci. Že leta 1911 se je takratni mladi Metličan podal v svet, prehodil je Ameriko, bil je dolga leta klepar v Clevelandu, pred šestimi leti pa se je spet vrnil v domovino, kupil hišo in živi ob pokojnini.

»Na piknik? Seveda bom šel v Vinomer, kajti prepričan sem, da bom srečal kakšnega znanca.«

Pa pojdemo v Črnomelj, kjer je že druga občina! Zaenkrat je cesta do tja še prav slaba, ker jo prav v teh dneh asfaltirajo, že jeseni pa bo vožnja po njej prava pesem.

Če je industrija v Metliki še mlečnozobi otrok, ki je pravkar dobro shodil, je v Črnomlju malo drugače, čeprav je glavna značilnost industrije v črnomaljski občini nedograjena.

V Kanižarici je star rudnik rjavega premoga. Star zato, ker ogreva s svojim premogom Belo krajino in del Hrvatske že dolga leta, saj so izkopali prve kepe goriva pred dobrimi sto leti. To je eno izmed največjih nahajališč v Sloveniji, v zemlji leži še nad deset milijonov ton

premoga. Letošnje leto je za rudnik pomembna prelomnica: zgradil je izvozni vpadnik, separacijo ter montiral precej novih strojev. Prav zaradi mehanizacije bodo letos lahko nakopali že 90.000 ton premoga.

Obiskal sem še nekaj industrijskih obratov. Belokranjska železovlarna in strojna tovarna v Črnomlju, ali skrajšano »Belt«, kot ji pravijo domačini, je zaslovela predvsem kot kooperant v avtomobilski industriji. Razen tega pa izdeluje podjetje tudi mešalce za malto, krožne žage, sušilnice za les in podobno. Nekaj čez 400 delavcev doseže letno skoraj milijardo in pol dinarjev bruto proizvodnje.

V lesno predelovalni industriji »Zora« izdelujejo stavbno, pisarniško ter kuhinjsko pohištvo in izvažajo precej svojih izdelkov tudi v tujino.

Med najzanimivejšimi tovarnami v črnomeljski občini je »Iskra« v Semiču, kjer izdelujejo vse vrste kondenzatorjev za potrebe domače industrije. Tovarna je pred leti začela obratovati kar v lesenih barakah, letos pa so se ljudje in stroji preselili v nove prostore. V obratu je zaposlenih 370 delavcev, od tega v glavnem ženska delovna sila.

ODPRL SEM ČRNOMALJSKO KNJIGO S ŠTEVILKAMI

Oprl sem črnomeljsko občinsko knjigo s številkami: letos je v industriji zaposlenih 1448 ljudi, v vseh gospodarskih panogah 2726. Lep napredek, če pomislimo, da je bilo v Črnomlju pred vojno vseh zaposlenih le okrog 500. Narod-

ni dohodek se je od leta 1962, ko je znašal 186.000 dinarjev na človeka, dvignil lani na 224.000 din. To sicer ni preveč bleščeča številka, saj je nižja od republiškega poprečja, pomembno pa je to, da raste hitreje kot drugod. To pa je najboljši omet za prihodnost.

Poklepetajmo še malo o turizmu! Hotel v Črnomlju je nov, Vinica se bo lahko razen muzeja v rojstni hiši Otona Župančiča kmalu pohvalila še z obnovljenim gradom, Črmošnjice pa čaka še večja znamenitost. To naj bi postal čez nekaj let zimski športni center, ker ima za to tudi naravne pogoje. Tukaj se bodo lahko gostje na primer dopoldne smučali, čez slabo uro pa se bodo lahko že namakali v bazenu v Dolenjskih Toplicah.

Medtem ko imajo kmetje v črnomeljski občini okrog 10.000 hektarov obdelovalne zemlje, ima družbeni sektor le desetino tega. Črnomeljska zadruga je prišla do teh površin tako, da je izsušila ter preorala steljnike v Dragatušu, Krasincu in Črnomlju. Zanimiv primer: ljudje zapuščajo polja in odhajajo iskat zaslužka v industrijo, zadruga pa z izsuševanjem pridobiva nove površine.

Lepo se razvija industrija v Beli krajini, nove ceste, šole in hoteli so ji dali novo podobo in vendar bi morali tej pokrajini še bolj pomagati. Ne z miloščino, temveč z investicijami, ki bi pomagale predvsem pri razvoju kmetijstva. Vložena sredstva bi se gotovo lepo obrestovala. Beg s kmetov v industrijo v Beli krajini, ki je bila nekoč izrazito kmetijsko področje, gotovo ni prava rešitev. Ta pomoč Beli krajini pa je tudi dolg družbe — zaradi vojne, v kateri so Belokranjci veliko žrtvovali. Zares ji vračamo ta dolg, morale bi pa biti te dajatve še obilnejše.

Belokranjsko kolo. Posnetek je z lanskega piknika ameriških rojakov na Otočcu

PRESEDNIK REPUBLIKE

Beograd, 18. februara 1964. g.

MATICI ISELJENIKA
SLOVENIJE

Ljubljana

Najljepše zahvaljujem na toplim pozdravima koje ste mi uputili sa IX godišnje skupštine Matice iseljenika Slovenije i želim mnogo uspjeha u daljem radu.

Zahvala predsednika Tita za pozdravno pismo z obćnega zbora SIM

Književnik ANTON INGOLIČ:

Matica naj nadaljuje izdajateljsko dejavnost. Potrebna bi bila knjiga, ki piše o naših izseljencih.

Izdati Antologijo slovenskih pesnikov-izseljencev

Pozdravljam sklep Slovenske izseljenske matice, da je poleg rednih izdaj v zadnjem obdobju izdala tudi učbenik v štirih jezikih za naše ljudi v ZDA, Latinski Ameriki, Nemčiji in Franciji. Na svojem potovanju po ZDA sem opazil, da je ta učbenik zelo koristen. Srečal sem se z ljudmi naše druge in tretje generacije, ki so se zanimali in sem sam že blizu ducat takšnih knjig poslal v Ameriko. V zvezi s tem bi predložil prihodnjemu odboru, da bi svojo izdajateljsko dejavnost nadaljeval.

Opažamo, da naša mladina mnogo premalo ve o naših izseljencih in sploh o Slovencih, ki žive izven naših meja. Pa ne samo mladina. Sploh bi bilo zelo potrebno, da bi nekje izšla knjiga, v kateri bi pisali, kje vse žive Slovenci izven naših meja. Sicer imamo dve knjigi: Antona Meluka in B. Škerlja, ki pa govorita samo o Slovencih v Ameriki. Obe knjigi sta razprodani. O Slovencih, ki žive v drugih deželah, pa ne vemo ničesar. Druga stvar pa je ta: Mi imamo predvsem v

Iz razprave na obćnem zboru Slovenske izseljenske matice

Ameriki več slovenskih pisateljev in pesnikov. Od teh nam je pravzaprav znan samo Adamič. Predlagal bi, da Slovenska izseljenska matica sama ali v dogovoru s kakšno založbo izda prvo antologijo lirikov — slovenskih pesnikov, ki žive izven naših meja, predvsem v Ameriki.

BOGDAN POGAČNIK, novinar Dela:

Sporočam pozdrave od srca do srca

Ko smo bili s Slovenskim oktetom po koncertih v krogu Slovencev in drugih Jugoslovanov, so nam tisoči in tisoči naročali, da naj pozdravim tega in onega. Nekaj teh pozdravov sem sporočil, drugih pa ne, kajti verjetno so bili tudi namenjeni osebam, ki jih ne poznam in si nisem zapomnil njihovih imen. Vendar so bili to pozdravi od njihovega srca do našega srca in zato prosim v imenu vseh naših izseljencev v Ameriki, ki so prosili, da te pozdrave sporočim v svoji domovini, da prenesete te pozdrave v svoje kraje vsem domačim.

DANILO DOUGAN, predsednik Turistične zveze Slovenije:

Sprejem naših izseljencev bi moral biti prežet s toplino

Sprejem naših izseljencev bi moral biti prežet s toplino, s takimi prikazi in akcijami, ki naj našim izseljencem že ob prihodu povedo, da so prišli nazaj v svoj stari kraj, k svojim ljudem, v svojo domovino. Mislim, da tukaj obstaja široko področje dela tako za izseljenske organizacije, še posebej pa tudi za naše turistične organizacije. Mi smo v tajništvu matice že govorili o akciji, s katero bi našim izseljencem v glavnih turističnih centrih, posebno v Ljubljani, Mariboru, Zagrebu in drugod oskrbeli določene prostore, v katerih bi se rojaki v glavni poletni sezoni shajali in kjer bi se z njimi lahko sešli njihovi tukajšnji znanci in prijatelji. V mislih imam formiranje takšnih prostorov v velikih hotelih. V Ljubljani na primer v hotelu Lev, v kakšnem večjem hotelu v Mariboru, Zagrebu itd.

Matica je v veliki meri izpolnila svoje naloge

V preteklem obdobju je Slovenska izseljenska matica dejansko v veliki meri izpolnila tiste naloge, pred katerimi se je znašla. To se pravi, da je znala tradicionalne naloge SIM povezati s sodobnejšimi problemi, problemi današnjega dneva, pred katerimi stojimo, ko obravnavamo problematiko izseljenstva in naših ljudi v zamejstvu sploh... Naš človek v tujini se marsikdaj čuti nekje sam zase, je pod pritiskom neke vrste objektivnih dejstev, ki na njega delujejo in ni v dovoljni meri informiran o tem, da lahko nudi naša matična država tudi njemu, ko je zunaj, večjo podporo in to, kar se tiče njegovega enakopravnega zaposlevanja v državah, kjer živi, v izkoriščanju pravic, ki mu jih nudi tamkajšnja socialna zakonodaja pri urejanju vseh odnosov, ki jih ima s svojo matično državo... Mislim, da je ena od osnovnih nalog SIM, da v bodoče v še večji meri skuša ustvariti med našim prebival-

Pomenek na občnem zboru med odmorom. Književniki Anton Ingolič, Miško Kranjec, Ivan Potrč in podpredsednik glavnega odbora Socialistične zveze SR Slovenije (Foto: Svabič) Franc Kimovec

stvom v tujini prepričanost, da dejstvo, da so zunaj v delovnem razmerju, ni omajalo stikov med rodno deželo in njimi v zamejstvu.

Člani novega izvršilnega in glavnega odbora SIM

Člani izvršilnega odbora: Zima Vrščaj, predsednica Slovenske izseljenske matice; Mitja Vošnjak, podpredsednik Slovenske izseljenske matice; Tone Brožič, tajnik Slovenske izseljenske matice; Branko Babič, predsednik Zveze Svobod in prosvetnih društev SRS; Dušan Fortič, direktor Televizije v Ljubljani; Danilo Dougan, predsednik Turistične zveze Slovenije; Marja Cerkovnik, tajnica Konference za družbeno aktivnost žensk SRS, republiška poslanka; dr. Ciril Jurca, sodnik Višjega gospodarskega sodišča v Ljubljani; Jože Šteh, študent; Franc Kurinčič, upokojenec; Franc Sebjanič, predsednik Komisije za izseljenska in manjšinska vprašanja ter mednarodne zveze GO SZDL Maribor; Ivan Seničar, sekretar Komisije za izseljenska in manjšinska vprašanja ter mednarodne zveze OO SZDL Celje; Raul Šiškovič, sekretar Komisije za izseljenska in manjšinska vprašanja OO SZDL Koper; Albert Svagelj, upokojenec.

Člani glavnega odbora: Drago Beloglavec, novinar, tajnik podružnice SIM Murska Sobota; Ivan Bratko, direktor Državne založbe Slovenije v Ljubljani; Miloš Bučar, rep. sekretar za informacije SRS; dr. Staniko Cajnkar, predsednik CMD katoliških duhovnikov SRS; Radovan Gobec, direktor Ljubljanskega festivala; Bogo Gorjan, sekretar IS Skupščine SRS; Mitja Gorjup, član Komisije za zamejstvo pri CK ZMS; Tone Gošnik, glavni urednik Dolenjskega lista; Anton Ingolič, književnik; Marjan Lenarčič, sekretar Kadrovske komisije pri CK ZKS; Stane Lenardič, novinar; Mirko Ličen, tajnik podružnice SIM v Novi

Gorici; Ludvik Medvešek, član glavnega odbora SIM; dr. Anton Melik, akademik, član predsedstva SAZU; Just Miklavc, pomočnik republ. sekretarja za socialno varstvo SRS; Klara Perčič, tajnica podružnice SIM Kamnik-Domžale; Ernest Petrin, novinar pri RTV; Bogdan Pogačnik, novinar; Jože Plevnik, sekretar Komisije za mednarodne stike pri Rep. sv. ZS SRS; Ivan Potrč, književnik, glavni urednik Mladinske knjige; Peter Romanič, novinar; Alojz Rot, upokojenec; Tone Seliškar, književnik; Ina Slokan, novinarka, urednica Rodne grude; Mila Šenk, novinarka, urednica Slovenskega izseljenskega koledarja; Milko Ščurk, član podružnice SIM v Novi Gorici; Božena Špindler, članica podružnice SIM v Sežani; Boris Trampuž, predsednik Komisije IS za obmejna vprašanja; Leo Vilhar, predsednik podružnice Slovenske izseljenske matice v Postojni; Marta Vizjak, sekretarka Zveze prijateljev mladine SR Slovenije; Milc Vižintin, član Komisije za manjš. in iz. vpr. ter medn. zv. OO SZDL Koper; dr. Valens Vodušek, direktor glasbeno narodopisnega inštituta SRS; Miha Vudkovič, predsednik Komisije za zap. del. sile v inoz.; Slavko Zore, predsednik Društva za združene narode SRS; dr. Fran Zwitter, univ. prof., član SAZU; Milan Gombač, uslužbenec; Tone Vrvišar, predsednik Občinske skupščine Metlika; Lojze Zdravje, upokojenec.

Nadzorni odbor: Martin Šlibar, član GO RK Slovenije; Albin Kovač, predsednik Društva upokojencev SRS; Tone Kukoviča, strokovni sodelavec Zveze ljudskih in delavskih univerz SRS.

Mnogo smo o tem že govorili in pisali, vsemu svetu je znano in zgodovinsko dejstvo je, da je bila Jugoslavija ena izmed tistih držav, ki so največ trpele pod nacistično okupacijo, ki jih je nemški vojni stroj do skrajnosti izčrpal in opustošil, in da je imela Jugoslavija zaradi hitlerjevskega nasilja relativno največ človeških žrtev — 1.700.000 ob 17 milijonih prebivalcev. Dovolj znano je tudi, da je Jugoslavija kljub grozotam, ki jih je doživela zaradi nacističnega vdora, že kmalu po vojni odpustila na domove vse nemške vojne ujetnike. Jugoslavija je bila tudi med prvimi priznala novo zahodnonemško državo, Zvezno republiko Nemčijo; takoj je izrazila pripravljenost, da v miru in s strpnostjo uredi svoje odnose z Zahodno Nemčijo in jih postopoma izboljšuje.

Vse to je znano, vendar pa je treba vedno znova na to opozarjati, da bi se v pravi luči pokazala serija provokacij, ki so jo zadnje mesece sprožili v Zahodni Nemčiji, in da bi plastično izstopila moralna »kvaliteta« tistih, ki so jo sprožili.

Že pred nekaj meseci je razburila jugoslovansko javnost vest, da je neki dr. Wilhelm Schöttler, advokat v zahodnonemškem mestu Recklinghausenu, vložil pri sodišču v Karlsruhe tožbo proti dr. Albertu Vajsu, priznanemu jugoslovanskemu specialistu za mednarodno pravo, našemu predstavniku na nürnberškem procesu proti nacističnim funkcionarjem in predsedniku židovske verske skupnosti v Jugoslaviji. Tožil ga je, da je govoril v Nürnbergu neresnico, ko je pričal o vlogi folksdojčerjev med okupacijo, o njihovem begu in o izgonu preostalih kolaboracionistov. Kmalu po tej provokaciji je prišlo do nove, še bolj nepojmljive in groteskne v svoji predrzni izmišljenosti: Schöttler je pri istem sodišču vložil tožbo proti sedanjemu jugoslovanskemu državnemu sekretarju za zunanje zadeve Koči Popoviću, češ da je leta 1943 kot komandant neke divizije dal »na zverinski način« ubiti nekaj sto nemških vojakov in folksdojčerjev. Vrhunec je Schöttlerjeva nedavna tožba proti podpredsedniku SFRJ Aleksandru Rankoviću: »obtožen« je, da je po vojni dal kot notranji minister pobiti in izgnati več sto tisoč Nemcev in folksdojčerjev. Vse te tožbe je sodišče »vzelo v pretres«...

Da se razumemo: nikakor se ne razburjamo nad Schöttlerjem. Poznamo preteklost in značaj tega zakotnega advokata v zahodnonemški provinci, vemo, da je bil aktiven in navdušen hitlerjevec in da se je po vojni moral nekaj časa pokoriti; svojo dvomljivo existenco si je ustva-

ril edino le s tem, da je zagovarjal pred sodišči notorične nacistične zločince in ustaške zlikovce. Tudi morilce Momčile Popovića zagovarja. Vemo tudi, da so ga izključili iz zahodnonemškega odvetniškega združenja. Delovanje in nehanje ljudi njegovega kova pač ni vredno nobene pozornosti.

Kar zbuja ogorčenje in upravičene proteste, je ravnanje zahodnonemških sodnih oblasti do akcij tega ustaškega plačanca. Njegovih »tožb« sploh niso zavrnili, kot bi jih lahko in bi jih morali, temveč so jih sprejeli v postopek in neko münchensko sodišče je celo že razpravljalo o »zadevi Koča Popović«, z rezultatom, da je postopek ustavilo, češ, »zaradi nepremostljivih ovir praktične narave ni mogoče začeti procesa proti jugoslovanskemu zunanjemu ministru«. »Praktične ovire« torej, ne pa natančno določilo potsdamskega sporazuma, da v Nemčiji ne smejo začeti sodnih procesov proti tujim državljanov zaradi dejanj, ki so bila kakor koli v zvezi s protinacističnim bojem! Formalni izgovor torej, ne pa odločna zavrnitev vsakršnega ukvarjanja s temi provokativnimi in hkrati bedastimi »tožbami«! Ali je vse to, kar se dogaja okrog teh Schöttlerjevih nesramnosti, na tihem aranžirano in od nekod vódeno? Ali je samo slučaj in novinarska radovednost, da je uradna zahodnonemška tiskovna agencija DPA poslala v Recklinghausen posebnega dopisnika, da bi poročal o Schöttlerjevem početju, ali pa gre za tiho željo, da bi podpihovali protijugoslovansko gonjo v zvezi z našimi upravičenimi zahtevami po odškodnini za nacistična razdejanja?

Vsekakor se zdi, da je Schöttler samo kolešček v širši kampanji, ki nima samo namena, zavreti rastoče negotovanje v državah antihitlerjevske koalicije, ki so zdaj zahodnonemške politične partnerice, zaradi neporavnanih zahodnonemških dolgov do Jugoslavije; tudi ni to samo »protiukrep« ob začetku procesa proti badgodesberškemu atentatorjem in morilcem; zdi se, da gre za obsežno akcijo rehabilitacije nacizma sploh, in to namenoma prav v trenutku, ko potekajo v Zahodni Nemčiji procesi proti najhujšim nacističnim zločincem — najpomembnejša med temi procesi sta frankfurtski proti esesovcem iz Auschwitzta in limburški proti Hitlerjevim »mojstrom sladke smrti«, evtanazistom. Toda s takimi metodami bodo zahodnonemški »krog« dosegli ravno nasprotno: svetovna javnost se bo zdaj s še večjo upravičenostjo lahko spraševala, ali gre zahodnim Nemcem sploh zares pri njihovi tolikokrat proklamirani želji — »premagati preteklost« in se orientirati k demokraciji.

Protestno pismo Zveze borcev Jugoslavije

Vsa jugoslovanska javnost, ki z ogorčenjem spremlja zadnje dogodke v ZR Nemčiji v zvezi z gonjo proti Jugoslaviji, je z velikim zadoščenjem sprejela vsebino protestnega pisma, ki ga je predsedstvo zveznega odbora Zveze združenih borcev NOB Jugoslavije poslalo vladi Zvezne republike Nemčije. V tem pismu v imenu 1.400.000 članov organizacije borcev energično protestira zaradi klevetniške gonje in protijugoslovanskih provokacij v Zahodni Nemčiji in odločno zahteva od bonske vlade, da preneha z napadi proti naši državi.

V pismu je med drugim naglašeno, da človeške izgube Jugoslavije med drugo vojno znašajo 34 odstotkov vseh žrtev Združenih narodov z izjemo ZSSSR in Poljske. Raznim načinom terorja in preganjanja je bilo izpostavljenih 25 odstotkov Jugoslovancev. Tudi kar se tiče razdejanj na materialnem področju je Jugoslavija utrpela ogromno škodo. Skupna izguba nacionalnega bogastva Jugoslavije je znašala 17 odstotkov izgub celotne antihitlerjevske koalicije, razen ZSSSR in Poljske. Reparacijska komisija jugoslovanske vlade je po vojni ugotovila, da je nacistična Nemčija povzročila Jugoslaviji vojna škodo za 35,3 milijarde ameriških dolarjev (vrednost iz leta 1938). Jugoslavija pa je od takrat dobila samo 35,7 milijona dolarjev.

V bojih za dokončno osvoboditev dežele je jugoslovanska ljudska armada leta 1945 zajela 221.287 pripadnikov sovražnih oboroženih enot, od tega je bilo 84.453 vojakov Wehrmachta. Do 18. januarja 1949 so bili vsi repatriirani. Jugoslavija je bila torej prva in edina država, ki je do predvidenega roka izpolnila vse obveznosti sporazuma štirih zavezniških zunanjih ministrov z dne 17. aprila 1947.

O tem, kakšno je bilo takrat ravnanje z nemškimi vojnimi ujetniki v Jugoslaviji, govori med drugim tudi dejstvo, da je določeno število ujetnikov po izpustitvi ostalo v Jugoslaviji in so številni med njimi dobili jugoslovansko državljanstvo. Posamezniki in skupine bivših nemških vojnih ujetnikov so pošiljali prav Aleksandru Rankoviću, takratnemu ministru za notranje zadeve, zahvalna pisma za humano ravnanje v ujetniških taboriščih.

Pismo naglaša, da se je gonja proti Jugoslaviji v ZR Nemčiji okrepila prav v času, ko širom po svetu enodušno podpirajo zahtevo Jugoslavije, da Bonn izplača odškodnino jugoslovanskim žrtvam nacističnega terorja. Iz tega se lahko sklepa, da ta gonja ni slučajna, temveč je del premišljene politike določenih krogov, ki žele

Po pokolu Pohorskega bataljona. Nemci identificirajo padle partizanske borce

z grobimi potvorbami in zavajanjem svetovne javnosti zbuditi dvom v obveznosti ZR Nemčije glede povrnitve škode jugoslovanskim žrtvam nacizma ter obenem prikriti, ali pa morda celo opravičiti nacistične zločine v Jugoslaviji in drugih evropskih deželah.

Resolution on Trade and Development Conference

The Federal Assembly, after a lengthy discussion of problems to be considered at the coming UN Conference on Trade and Economic Development in Geneva, adopted a Resolution containing the views and proposals of Yugoslavia on these vital problems. The Resolution states: "Yugoslavia will continue to remove all obstacles in her economic relations with the developing countries, at the same time seeking to find new mutually useful forms of cooperation with these nations. At the same time Yugoslavia will include adequate credits to be extended to these countries in her own plans of development and within her own possibilities. Increased trade with these regions will also be included in all her plans..."

Alžirski predsednik Ahmed Ben Bella v Jugoslaviji

V marcu je prispel v Jugoslavijo na sedemdnevni obisk alžirski predsednik Ben Bella. Alžirska delegacija in predsednik Ben Bella so bili povesod toplo sprejeti. V Jugoslaviji so obiskali številne kraje in si ogledali gospodarske, kulturne in javne ustanove. Nato sta se alžirska in jugoslovska delegacija sestali v Beli vili na Brionih. V obširnih in temeljitih razgovorih so razpravljali o vrsti vprašanj in prišli do zaključkov, ki naj v bodoče še pogloblje odnose med obema državama.

Na sliki:

Predsednik Ben Bella in predsednik Sabora SR Hrvatske Ivan Krajačić v Zagrebu

O novem pokojninskem sistemu razpravljajo

Zadnji čas pri nas na široko in vsestransko razpravljajo o predlogih za osnutek novega pokojninskega zakona, ki naj bi ga sprejeli do konca leta in bi s 1. januarjem 1965 začel veljati.

Največ razprav je okrog predloga o podaljšanju starostne dobe in delovnega staža. Ta naj bi se od dosedanjih 55 let starosti in 35 let delovne dobe za moške podaljšala na 60 let starosti in 40 let delovnega staža, za ženske pa od dosedanjih 50 let starosti in 30 let delovne dobe na 55 let starosti in 35 let delovne dobe.

In vzrok? Ta je predvsem v tem, da se življenjska doba naših ljudi daljša, kar je vsekakor zelo razveseljivo, s tem v zvezi pa se daljša tudi delovna zmogljivost. Število upokojencev pa seveda nenehno narašča. Stroški socialnega zavarovanja za plačevanje pokojnin se nenehno večajo in se bodo še večali, kar bi se lahko čez nekaj let, če bi nadaljevali s starim pokojninskim sistemom — močno odrazilo na našem splošnem standardu.

Poglejmo malo, kako se je v zadnjih letih pri nas podaljšala življenjska doba. Statistični podatki nam povedo, da so v letih 1931—33 v Sloveniji moški in ženske živeli poprečno po 51 let. V letih 1948—52 se je ta starostna doba že precej dvignila, in sicer za moške na 59 let, za

ženske pa 64 let. V odboju 1952—54 so moški dosegli poprečno že 63 let, ženske pa 68 let starosti. Pred petimi leti — od 1958—59, pa se je starostna doba za moške dvignila na 66 let, za ženske pa na 71 let.

Med pokojninami novih in starih upokojencev so velike razlike. Novi pokojninski sistem bo moral le-te popraviti, kakor tudi pokojnine invalidskih in družinskih upokojencev.

Nove teze o pokojninskem zavarovanju odpirajo dalje tudi možnosti za uvedbo razširjenega zavarovanja. Za tako razširjeno zavarovanje se bodo lahko odločili posamezniki iz najrazličnejših osebnih nagibov in na več načinov. Tako se bo na primer mogoče zavarovati tudi za obdobje, ko preneha delovno razmerje, na primer med študijem.

Navedli smo le nekaj glavnih problemov novih tez pokojninskega zakona, ki naj bi jih prihodnje leto uveljavili. To pa še daleč ni vse. O vsem pa bo treba še podrobni temeljitih razprav.

po domači deželi

DROBNE OD TU IN TAM

MURSKA SOBOTA — Tu so že začeli podirati nekaj starih, zelo slabih hiš, da bi dobili primeren prostor za gradnjo novega hotela, ki ga središče Pomurja že težko pogreša. Novi hotel bo imel 60 ležišč, v štirinadstropni stavbi pa bo tudi kavarna, bife s slaščičarno ter restavracija s 440 sedeži.

LJUBLJANA — Medtem ko je tovarna koles »Rog« izdelala leta 1960 komaj 56.000 koles, se je leta 1962 proizvodnja že povzpela na 88.000 koles, lani pa je dosegla rekordno število 115.688 koles. Tovarna bo svojo proizvodnjo še bolj modernizirala, tako da bodo lahko do leta 1970 izdelali okrog 200.000 koles letno.

Pas zemlje ob levem bregu Save od Črnuč do Šentjakoba bodo v nekaj letih uredili v ogromen pašnik, na katerem se bo paslo blizu 2000 glav goveje živine.

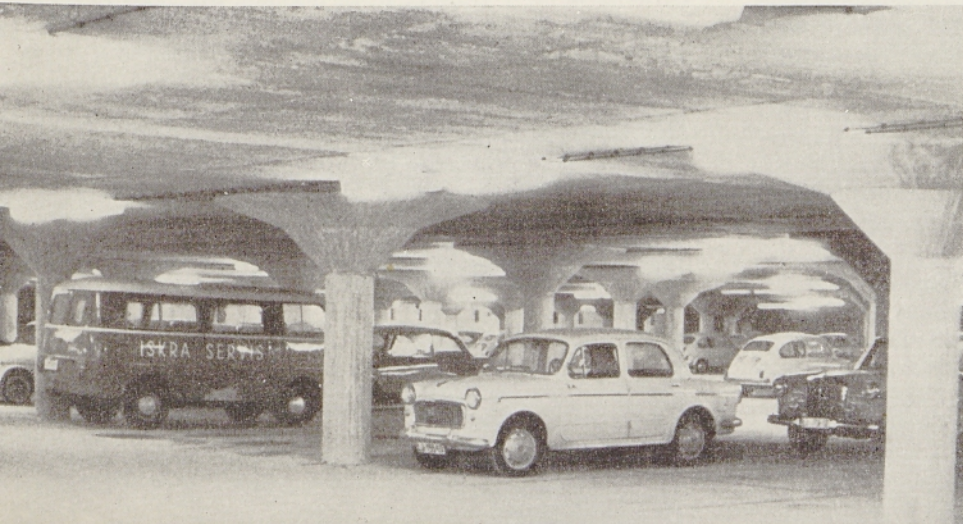
Občina Ljubljana-Šiška se lahko pohvali z najbolje razvito zdravstveno službo v naši republici in verjetno tudi v celi državi. V občini imajo 3 lekarne, 5 zdravstvenih domov in 2 obratni ambulanti. Na enega zdravnika pride v tej občini 1685 ljudi, na enega zobozdravnika pa 2200 občanov. Vsi zdravstveni domovi in ambulante so tudi dokaj dobro opremljeni s potrebnimi inštrumenti.

Ljubljana je letos dobila na novem Trgu revolucije prve podzemne parkirne prostore v državi. V dveh nadstropjih pod zemljo je na površini dobrih 16.000 m² toliko prostora, da bo tu lahko parkiralo okrog 800 osebnih avtomobilov. Prostori so zelo sodobno opremljeni, ogrevani s toplim zrakom in dobro razsvetljeni (40 luksov). V njih pa je tudi servis za pranje in čiščenje vozil, menjavo olja in druge manjše servisne usluge. Novi parkirni prostori so dograjeni šele približno do polovice, popolnoma pa bodo izgotovljeni v letošnji sezoni.

Ljubljana — velemesto. Posnetek s Savskega naselja
(Foto: I. Breskvar)

BRESTANICA — Konfekcijska industrija »Lisca« iz Sevnice bo v Brestanici odprla nov obrat, v katerem bodo zaposlili okrog 200 žena iz okolice Brestanice.

Novi parkirni prostori,
ki bodo popolnoma
dograjeni v poletnih
mesecih

V prvih marčevih dneh je umrl Jože Herzog, dolgoletni blagajnik Slovenske izseljenske matice. Deset let je živel med nami na matici, kjer je vestno opravljal blagajniške posle. Z mnogimi rojaki z vseh koncev sveta se je v tem času spoznal, saj je z vsakomur rad pokramljal. Vedno je bil družaben, ljubezniv, dober, duhovit in široko razgledan. Imeli smo ga radi in ne bomo pozabil nanj

DEBENEC V MIRENSKI DOLINI bo postal še bolj privlačen za turiste, ko bo na njem zgrajen razgledni stolp. Pravijo, da bo to že letos prvega maja. Debenec, ki je dobro uro hoda od Mirne na Dolenjskem, je najvišji hrib v Mirenski dolini. Na vrhu je turistična kočica, ki ima poleti kar dosti obiskovalcev, zlasti odkar je cesta obnovljena in urejena za motorna vozila.

V RIBNICI so se nedavno zbrali čebelarji iz Ribnice, Sodražice in Dolenje vasi. Na občnem zboru svojega društva so sprejeli obsežen letni in sedemletni načrt. Med drugim prav resno razmišljajo tudi o gradnji čebelarškega doma v Ribnici.

BEGUNJE — Tovarna športnega orodja in smučí »Elan« v Begunjah na Gorenjskem je lani izdelala skoraj 100.000 parov smučí, v glavnem kvalitetnih lepljenih in tudi kovinskih smučí. Nekaj pa so jih izdelali celo iz plastičnih mas. Proizvodni plan za leto 1964 je precej višji in računa že s proizvodnjo okrog 150.000 parov smučí, saj gre več kot 80 % teh smučí v izvoz. Tovarna »Elan« je že lani izvažala v 14 držav s čvrsto valuto, zlasti v ZDA, Kanado, Zahodno Nemčijo, Švico, Švedsko, Norveško in druge države. Zadnje čase pa se pojavljajo resni kupci »Elanovih« smučí tudi na Japonskem in v Čilu. Vsekakor so smučí te gorenjske tovarne nedvomno kvalitetne, sicer jih tuji kupci ne bi v takšni meri nabavljali. Pred kratkim se je v tovarni zglašil trgovec iz ZDA, ki že več let uvaža »Elanove« smučí in zahteval, naj mu tovarna do leta 1965 pripravi 150.000 parov smučí.

MOJSTRANA — V narodnem parku v Torinu so te dni izpustili več jelenov, košut in srnjadi, ki so jih nalovili v slovenskih gozdovih. V zameno

bo uprava narodnih parkov Piemonta poslala upravi narodnih parkov Slovenije nekaj kozorogov, ki jih bodo junija »preselili« iz Italije v pogorje Triglava. Kozorog je zelo redka žival in živi nekaj sto primerkov te divjadi na prostem le še v Italiji v pogorju Gran Paradiso.

TRBOVLJE — Nova tovarna elektrofiltrskih zidakov ob trboveljski elektrarni iz leta v leto povečuje svojo proizvodnjo. Leta 1962 so v tej opekarni izdelali 4 milijone opek, lani pa že več kot 6 milijonov. Plan za leto 1964 računa s proizvodnjo 8 milijonov opek, ki so v glavnem že razprodane.

V NOVEM MESTU na šmihelskem pokopališču že sto let počiva nesmrtna ljubezen pesnika Prešerna Primičeva Julija, ki je umrla 2. februarja 1864. Dolenjski muzej je ob stoletnici njene smrti dal obnoviti nagrobnik na njenem grobu.

V KOPRU je delavski svet tovarne motornih vozil Tomos odobril za gradnjo kopske železnice posojilo 15 milijonov dinarjev iz lastne obvezne rezerve. Iz republiškega stanovanjskega sklada pa bo najel 250 milijonov dinarjev za gradnjo novih stanovanj za svoje delavce. Stanovanja bodo pričeli graditi letos.

V ZAGREBU so imenovali trg pred novo ekonomsko fakulteto po pokojnem ameriškem predsedniku, s katerim je ameriško ljudstvo izgubilo pomembnega državnika, svet pa borca za mir, v Trg Johna Kennedyja.

OPATIJA — Lani je v Opatiji prenočilo v celem letu nad milijon inozemskih turistov. Skupen izkupiček nočin inozemskih turistov je bil okrog 7 milijonov dolarjev. V prihodnjih letih nameravajo Opatijo z okolico še povečati in tako preurediti, da bo do leta 1970 Opatija imela v starih in novih hotelih ter penzionih okrog 7500 postelj.

NIS — Strojna industrija v Nišu, ki izdeluje tudi dizelske lokomotive, bo že letos do meseca maja izročila v promet prve domače dizelske lokomotive, ki imajo zmogljivost 1500 konjskih sil. Te lokomotive so primerne za tovarne, potniške vlake in brzovlake, saj lahko razvijejo hitrost do 120 km na uro. Lokomotivo, ki je precej lažja od tovrstnih inozemskih, saj tehta le 64 ton, medtem ko tehtajo enake tuje lokomotive celo do 100 ton, so konstruirali inženirji Stojadin Stojčić, Todor Dimitrijević in Aleksandar Milić.

MEŽICA — Rudnik svinca Mežica je lani pridelal okrog 18.000 ton svinca, vendar bi ga lahko pridelali precej več, če ne bi bila zastarela rafinerija ozko grlo v proizvodnem postopku. Zato

bo rudnik že letos zgradil novo halo za rafinacijo svinca. Z novim objektom se bo letna proizvodnja svinca v Mežici lahko povzpela na 30.000 ton. V novem objektu bo proizvodni postopek zelo moderniziran, močno pa se bodo izboljšali tudi delovni pogoji, ki so v nekaterih zastarelih obratih tega rudnika še precej težavni.

CELJE — Občinski plan občine Celje je letos namenil več kot 3 milijarde dinarjev za družbeni standard. Največ sredstev bodo porabili za gradnjo novih stanovanj (1,6 milijarde), saj bodo morali letos v Celju zgraditi okrog 850 novih stanovanj. Precej sredstev bodo porabili tudi za nadaljnjo gradnjo novega vodovoda (okrog 270 milijonov).

Socialno zavarovanje za vse katoliške duhovnike

Cirilmetodijsko društvo katoliških duhovnikov SRS je podpisalo z republiškim zavodom za socialno zavarovanje v Ljubljani novo pogodbo o socialnem zavarovanju rimsko-katoliških duhovnikov. Prva pogodba je bila podpisana leta 1952, ko je zavarovanje veljalo le za člane CMD. Sedaj pa je dana možnost, da se socialno zavarujejo tudi duhovniki, ki niso člani CMD, če to želijo. Razen tega bodo povečane osnove zavarovanja.

Podpis pogodbe pomeni lep uspeh Cirilmetodijskega društva, ki si je prizadevalo, da bi bilo socialno zavarovanje omogočeno tudi duhovščini, ki ni vključeno v društvo. To je dokaz prizadevanj in skrbi društva ne le za svoje članstvo, temveč za vso duhovščino v Sloveniji. Pogodba vključuje zdravstveno, invalidsko in starostno zavarovanje ter je v soglasju s sedanjimi zakoni na tem področju.

Bratje Cigoj. Od leve: Tone, pokojni Peter, Viktor in Mirko

Nov zdravstveni dom v Tolminu

V Tolminu so pred kratkim odprli nov lep zdravstveni dom. V njem sta dve splošni ambulanti, trije prostori za zobne ambulante, zobotehnični laboratorij, dispanzer za žene in otroke, šolska ambulanta, fizioterapija, rentgen, higienska postaja, lekarna, prostori za nekatere specialistične službe, pralnica, likalnica, skladišče za zdravila in dezinfekcijski material ter prostor za dežurnega zdravnika. Za zdravstveni dom so prispevali v krajevnem samoprispevku. To je edina občina, ki je s tako zbranimi sredstvi zgradila zdravstveni dom. Prizadevni Tolminci so našli razumevanje tudi pri republiškem zavodu za socialno zavarovanje in pri kreditnih zavodih, ki razpolagajo s sredstvi za razvoj zdravstvene službe. Dobili so potrebna manjkajoča sredstva.

Zdaj nameravajo zgraditi še protituberkulozni dispanzer, prostore za reševalno postajo in upravo. Z gradnjo bodo začeli že spomladi.

Mirko Ličen

Izseljenec Peter Cigoj iz Francije - umrl

V Oseku so pokopali 63-letnega Petra Cigoja, povratnika iz Francije. V Franciji je bil 35 let, kjer še zdaj živi njegova žena in dva sinova. Tam ga je napadla zahrbtna bolezen — silikoza, ki ga je spravila v prezgodnji grob. Njegova želja pa se mu je vendarle izpolnila. Vedno si je želel, da bi počival v rojstni vasi. Kako je bil priljubljen, je pokazal njegov pogreb. Na zadnji poti ga je spremlila velika množica ljudi iz domače in okoliških vasi. Pri odprtem grobu mu je v imenu občinske skupščine Nova Gorica, množičnih organizacij ter slovenske izseljenske matice govoril tovariš Kristijan Bavdaž, ki je orisal življenje pokojnika. Žalostinke je igrala godba na pihala iz Anhoega.

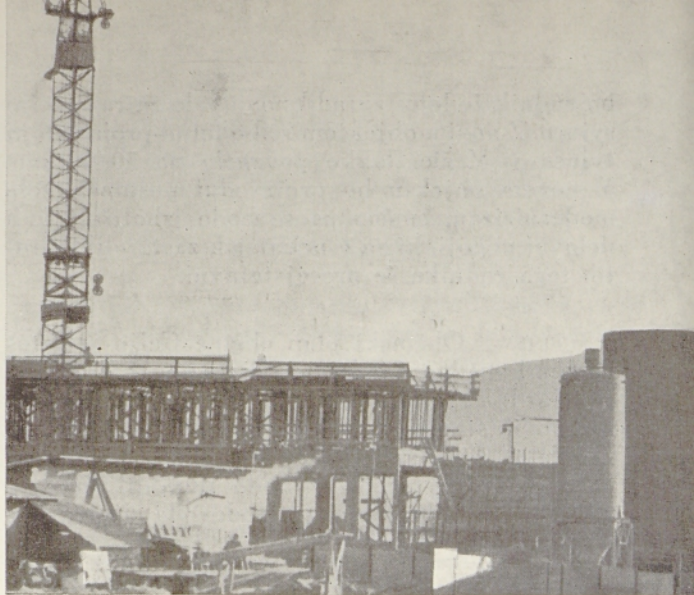
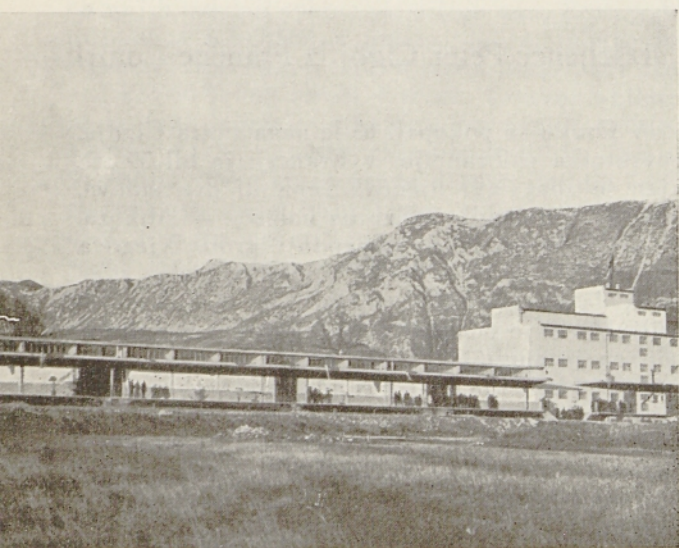
M. L.

V Ajdovščini novo skladišče za 850 vagonov žita in mlevskih izdelkov

Trgovsko predelovalno podjetje »Mlinotest« iz Ajdovščine je zgradilo v bližini železniške postaje veliko skladišče s silosom. To skladišče je zraven že zgrajenega silosa velika pridobitev za podjetje in napredek v organizaciji preskrbe Primorske s proizvodi žita. Novo skladišče, ki ga je zgradilo domače gradbeno podjetje je veljalo 150 milijonov dinarjev in vanj lahko shranijo 850 vagonov žita raznih vrst. Z že prej zgrajenim silosom so se skladiščne zmogljivosti tega podjetja povečale na 1320 vagonov. Podjetje »Mlinotest« je postalo že pravi živilski kombinat, razen mlinskih obratov v Ajdovščini, Vrtovinu, Slapu ob Idrijci in Rižani ima še pekarnice v Ilirski Bistrici, Sežani, Postojni in Ajdovščini ter obrata za proizvodnjo testenin in močnih krmil za živino v Ajdovščini. Za leto 1963 so planirali realizacijo 2 milijardi 60 milijonov dinarjev, dosegli pa so 2,5 milijardi. Za letos predvidevajo še nadaljnje povečanje bruto dohodka in sicer naj bi ta dosegel 2 milijardi 800 milijonov dinarjev. Z izgradnjo skladišča še niso rešeni vsi večji problemi v podjetju. Zdaj je na vrsti obrat testenin. Ta ima sodobno strojno opremo in je tudi znatno povečal proizvodnjo, a za normalno in ekonomično poslovanje potrebuje nove prostore. Zato se bodo potrudili, da bi še letos rešili ta problem, če bodo na razpolago potrebna sredstva. Novi obrat za proizvodnjo testenin naj bi stal 150 milijonov din.

M. L.

Novo skladišče in silos »Mlinotesta« v Ajdovščini

The first Reactor Center in Slovenia

The work on the building of the first reactor center in Slovenia started last fall. It is going to be at Podgorica near Ljubljana, in the triangle between the villages Pšata, Beričevo, and Podgorica. Building and the equipment will cost 1 milliard 400 million dinars. The 100 kw reactor on enriched uranium and ordinary water is intended for educational and research work. There are already two reactors in Yugoslavia, the bigger one on heavy water and enriched uranium, and the smaller on heavy water.

The work in the reactor center will provide young experts with practice and proficiency necessary for their further work in industry. The center will further produce isotopes for medical therapy and diagnostics, for industry, agriculture and other economic fields.

Prvi reaktorski center

Lani na jesen so začeli v Podgorici pri Ljubljani, točneje v trikotniku med vasmi Pšata, Beričevo in Podgorica, graditi prvi reaktorski center v Sloveniji. Gradnja in oprema reaktorja bo veljala milijardo in 400 milijonov din. Reaktor bo šolsko-raziskovalni in bo imel moč 100 KW na oplemeniten uran in navadno vodo. V Jugoslaviji že imamo dva reaktorja, večjega na težko vodo in oplemeniten uran ter manjšega na težko vodo z močjo nekaj KW.

Reaktorski center v Podgorici je že toliko dograjen, da bodo avgusta lahko montirali reaktor. Reaktorska dvorana je visoka 18 metrov, ob njej pa so že v gradnji dvorane za raziskave.

Še bomo prišli - kot turisti

V začetku februarja se je na Jesenicah poslovil od nas drugi ešalon ameriške inženirske enote, ki je tri mesece pomagal obnavljati Skopje. Tam je za nekaj dni ostal samo še komandant polkovnik Moon s 15 strokovnjaki, da so opravili še zaključna dela. Vojaki te enote so se vrnili v svojo bazo v Zahodni Nemčiji že v prvi skupini, v drugi skupini pa so bili predvsem častniki in tehnično osebje. Pred odhodom iz naše države jim je jeseniška občina priredila v kolodvorski restavraciji prigrizek.

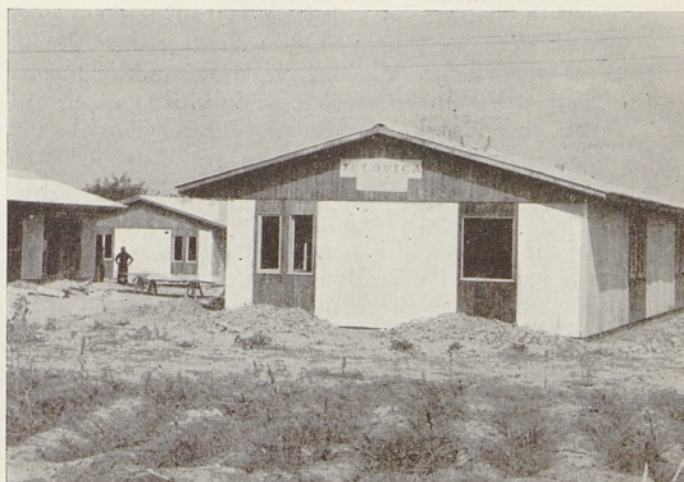
Ameriška inženirska enota je morala v Skopju postaviti 250 montažnih poslopij v treh mesecih. To svojo nalogo so izvršili. Pri delu jim je pomagalo 500 delavcev-domačinov. Pri delu jim je nagajal dež — toda kljub temu so uspeli. Fantje odhajajo z najboljšimi vtisi o naših ljudeh in naših krajih. Namestnik komandanta enote kapetan Frieman Hoss je dejal:

»Globoko smo ganjeni zaradi prijateljskih in pristrčnih stikov z ljudmi, ki obnavljajo porušeno mesto. Našli smo mnogo prijateljev in želimo, da bi to prijateljstvo še poglobili.

Tudi vaši kraji so nam zelo všeč. Prihodnje leto se bodo mnogi izmed nas — oficirji in podoficirji — vrnili v vašo državo, da bi pri vas preživeli svoj dopust. Jaz na primer, bom z avtomobilom prepotoval jadransko obalo, obiskal Dubrovnik, nato pa se mimo Ohrida odpeljal k prijateljem v Skopje. Zelo me zanima, kakšno bo mesto čez leto dni.«

Drugi ešalon ameriške inženirske enote, ki je pomagala pri obnovi Skopja, pred povratkom na jeseniški železniški postaji

Te prijazne hišice škofjeloškega podjetja »Jelovica« so že postale novi topli domovi številnim skopskim družinam

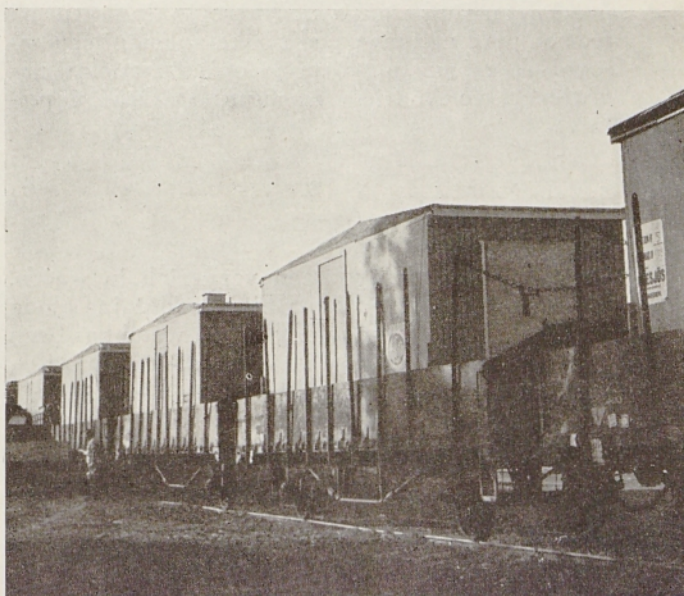
Dežele vsega sveta človekoljubno pomagajo pri obnovi Skopja. Na sliki: Montažne hišice iz Svedske so prispele

v Sloveniji

JOZE VETROVEC

V reaktorskem centru bo zaposlenih 50 do 40 znanstvenikov, raziskovalcev. Iz današnjega inštituta Jožef Štefan se bodo že do konca leta preselili v Podgorico strokovnjaki za radiokemijo, reaktorsko in jedrsko fiziko in fiziko trdnih snovi.

Reaktor je namenjen predvsem šolanju mladih strokovnjakov, ki po študiju (v glavnem le teoretičnem) prihajajo na delovna mesta v industriji brez ustrezne prakse. Le-to bodo odslej dobili prav tu, v reaktorskem centru. V reaktorju pa bomo pridobivali tudi izotope, ki so namenjeni medicinskim terapijam, diagnostiki, industriji, kmetijstvu in drugim panogam gospodarstva.

Splavarji na Drini

Raftsmen on the Drina

JOZE VETROVEC

V Bosni je še vedno tako kot nekdanj, veliko gozdno bogastvo, veliko lesa. Z visokih hribov prevažajo olupljena debela po rekah. Najbolj znana splavarska reka je Drina. Po njej vozijo splavarji les že od nekdanj.

Splavarski poklic je bil včasih donosnejši, pravijo splavarji, ki peljejo hkrati po 40 kubičkov hlodov. Včasih so prevažali les tudi s črnogorskih hribov. Po vojni pa so tudi v Črni gori zapele krožne žage, ki les razrežejo kar doma, kjer ga tudi predelajo. Splavarski poklic počasi izumira, kmalu bo ostal le še folklorna atrakcija brez gospodarske vrednosti. Od nekdanjih 100 splavarjev jih je zdaj le nekaj več kot 10.

Na Drini je vsako leto manj splavarjev, zato pa več turistov. Navadno se z avtobusi ali pa s svojimi avtomobili pripeljejo po novi asfaltni cesti (cesta, ki veže Beograd z Dubrovnikom) do Foče, tu pa se vkrcajo na 10 do 12 brun, ki so med seboj trdno povezana. Turiste vozijo izkušeni splavarji, ki natanko poznajo reko in vedo še polno splavarskih zgodb iz daljne preteklosti. Takšna vožnja traja ves dan, zvečer pa pečejo jagnjeta za večerjo, za zajtrk in za kosilo naslednjega dne. Navadno večerjajo na kopnem, ves ostali čas pa preživijo sredi mirne in deroče Drine.

Splavarska pot Drine je dolga nekaj več kot 100 km. Splavarjenje ni nikoli monotono, saj je na bregovih Drine vedno kaj videti: majhen vlak na ozkotirni progi, ki se prebija iz predora v predor, pastirje, ki pasejo ovce, tovarne, ki vane proti nebu stolpe dima... Največje doživetje pa je, ko splav priplava pod oboke znamenitega višegradskega mostu, ki ga je opisal Nobelov nagrajenec Ivo Andrić v romanu »Na Drini čuprija«.

Bosnia has always been very rich in woods. Logs are transported from high mountains along the rivers. The Drina, along which wood has been transported since ages, is the best-known raftsmen's river.

According to old raftsmen, who transport as many as 40 cubic meters of wood at one time,

this job used to be much more profitable than it is nowadays. Wood used to be transported this way in Montenegro, too. Yet since the war circular saws have started cutting lumber and logs right in the woods. The old raftsmen's trade is dying out and will soon become a mere folkloristic attraction of no economic importance. Now there are only about 10 raftsmen left of one-time hundred.

Every year there are fewer raftsmen but more tourists on the Drina. The latter come by buses and cars along the new asphalt road as far as Foče, where they board rafts, ten to twelve logs fastened together. The rafts are managed by experienced raftsmen who know the river well and can relate stories from the past. Days are spent on the rafts floating along the moody Drina. In the evening, dinner is taken on land, and lambs are baked for next-day breakfast and lunch.

The route is about 100 km long, yet it is never monotonous. You can admire the scenery on the banks of the Drina, look at a small train on the narrow gauge railroad disappearing into and appearing out of numerous tunnels, at shepherds looking after their sheep, at factories emitting smoke toward the sky... Yet the greatest moment comes when the raft floats under the arched span of Višegrad Bridge described in the novel »Bridge on the Drina« by the Nobel Prize winner Ivo Andrić.

Letošnji obiskovalci Jugoslavije bodo prav gotovo zelo veseli novice, da si bodo med svojim bivanjem pri nas lahko izposodili po želji avtomobile proti odškodnini. Letos v maju bo dobilo ljubljansko podjetje Kompas 67 novih avtomobilov, ki jih bodo uporabljali v svojem servisu za izposojanje avtomobilov. To so avtomobili znamke Volkswagen — ki so zelo praktični in trpežni. Lani so imeli pri Kompasu za izposojanje na razpolago samo trinajst avtomobilov, ki so bili nenehno oddani. Interesenti si bodo lahko izposodili Kompasove avtomobile razen v Ljubljani tudi v Zagrebu, Beogradu, Dubrovniku, Opatiji, Portorožu, Poreču in Pulju.

Novost v letošnjem servisu za izposojanje avtomobilov pri Kompasu bo tudi v tem, da bodo lahko turisti po želji izposojeni avtomobil pustili tudi v Italiji, Avstriji ali Grčiji.

Poleg Kompasasa, izposoja avtomobile tudi podjetje Avtotehna, ki ima svoj sedež v Zagrebu, Martičeva 51, podružnico pa v Ljubljani na Resljevi cesti 20. Podružnica se imenuje Avtotrg. Avtomobil si bo lahko izposodil vsak, ki ima voziško dovoljenje in je že vozil avtomobil najmanj leto dni ter je star nad 21 let. Na željo interesentov podjetje avtomobil tudi dostavi v mesto, kamor žele, na primer na jugoslovansko mejo ali v kakšno pristanišče, letališče oziroma na določeno železniško postajo.

V letošnji sezoni bo podjetje Avtotehna uvedlo za turiste še drugo privlačno novost — deset ladij — preurejenih za »jahting«. Te ladje-jahte so dolge od 14 do 20 metrov in imajo 12 do 18 udobnih ležišč ter ves drugi komfort. Ladja ima tudi čoln na vesla in jadra, ves pribor za športni ribolov (trnke, dve zračni puški, svetilke za nočni ribolov, mreže, pribor za podvodni ribolov, če bo koga zanimal itd.). Vse skupaj pa je vračunano v cenah penziona.

Podjetje je dobro poskrbelo tudi za postrežbo. Na jahti bodo dnevno postregli gostom s štirimi izdatnimi obroki. Servirali bodo predvsem domače jugoslovanske jedi, vina si bo pa vsak lahko privoščil po želji — kolikor bo hotel oziroma ga bo prenesel — ker bo zastoj.

In cena? boste vprašali. Za vse užitke, ki bodo turistom na razpolago, bo treba plačati po deset dolarjev za osebo na dan. Eno potovanje ob obalah našega lepega Jadrana bo trajalo petnajst dni — torej bo skupna cena enega jahting letovanja 150 dolarjev.

Ta potovanja bodo imela na razpolago več prog. Vsa pa se bodo začela v Opatiji. Po želji in dogovoru bodo jahte plule tudi izven že določenih prog. Upoštevali bodo tudi posebne želje turistov, kar pa bo seveda treba plačati posebej.

V Jugoslaviji si boste lahko izposodili avtomobile, se vozili z jahto

En Yougoslavie, vous pourrez
cette année louer des automobiles,
faire du yachting, et ainsi de suite

Les touristes qui viendront visiter la Yougoslavie cette année, seront certainement très contents de la nouvelle que, durant leur séjour chez nous, ils pourront louer des automobiles à volonté. Au mois de mai prochain, l'agence Kompas recevra 67 nouvelles voitures, qu'elle mettra à la disposition des visiteurs par l'intermédiaire de son service de louage. Ce sont des automobiles de la marque Volkswagen — qui sont très pratiques et résistantes. L'an dernier, le service de Kompas ne disposait que de 13 voitures qui étaient continuellement en circulation. Les intéressés pourront louer les voitures de Kompas, à côté de Ljubljana, aussi à Zagreb, Belgrade, Dubrovnik, Opatija, Portorož, Poreč et Pula.

Takšnale avtomobilska gneča je marsikje v Ljubljani

Une nouveauté dans le service de louage d'automobiles de l'agence Kompas sera que désormais les touristes pourront à volonté laisser la voiture louée aussi en Italie, en Autriche ou en Grèce.

Outre l'agence Kompas, des automobiles seront louées aussi par l'entreprise Avtotehna, qui a son siège à Zagreb, Martičeva 51, et une filiale à Ljubljana, Resljeva cesta 20. La filiale se nomme Aviotrg. Toute personne qui a son permis de conduire et a déjà conduit une voiture pendant au moins un an et qui est âgée de plus de 21 ans, pourra louer ces automobiles. A la demande des intéressés, l'entreprise livre également la voiture à l'endroit désiré, par ex. à la frontière yougoslave ou dans un port, un aéroport ou à une gare de chemin de fer déterminée.

Dans la saison de cette année, l'entreprise Avtotehna inaugurera pour les touristes encore une autre nouveauté très séduisante — dix bateaux, aménagés pour le yachting. Ces yachts ont de 14 à 20 m de long et 12 à 18 lits confortables et le reste à l'avenant. Le bateau a aussi une barque à rames et à voile avec tout le matériel nécessaire à la pêche sportive (lignes, hameçons, deux fusils à air comprimé, des lampes pour la pêche de nuit, des filets, etc.). Il y aura même les accessoires pour la pêche sous-marine, si cela vous tente — et tout cela sera déjà compris dans les prix de la pension.

L'entreprise a tout fait aussi pour que vous soyez bien servis. Sur le yacht on servira aux hôtes quatre repas substantiels par jour. On leur présentera avant tout des plats yougoslaves; quant au vin, chacun pourra s'en servir à discrétion — autant qu'il voudra, autant qu'il en pourra supporter, car il sera offert gratuitement.

Et le prix de tout cela? demanderez-vous. Pour tous les plaisirs qui seront mis à la disposition des touristes, il faudra payer dix dollars par personne et par jour. Un voyage le long de la côte de notre belle Mer Adriatique durera quinze jours — le prix d'une croisière sera donc de 150 dollars.

Ces voyages disposeront de plusieurs lignes. Mais tous prennent pour point de départ Opatija. Sur désir et après accord, nos yachts pourront naviguer aussi en dehors des lignes déjà fixées. Nous tiendrons compte aussi des désirs particuliers des touristes, cependant les prix dans ce cas seront majorés.

Vstalo je zlato jutro navadnega delovnega dne. Iz hiše je stopil na cesto človek. Ampak naj bo jasno koj spočetka: govorimo o človeku-avtomobilistu. Saj človek-pešec je dandanes komaj še vreden besede. Bitje, ki izumira. Izpodriva ga nova živalska vrsta: človek-avtomobilist.

No, to komedijo poznamo že iz Darwina. Naravna selekcija, boj za obstanek, slabše živalske vrste izhirajo in prepuste prostor pod soncem novim, boljšim vrstam. Človek-pešec, ki ima noge

Človek avtomobilist

FRANE MILCINSKI-JEZEK

še prilagojene za hojo — joj, če se spomnimo, kako je bil ponosen, ko se je v temi prazgodovine prvič vstopil pokonci na te svoje zadnje okončine in gospodovalno dvignil glavo nad vse živalske vrste sveta — ha! — Ta človek-pešec je torej v dobi izumiranja. S svojimi romarskimi nogami vred se umika iz kraljestva narave in prepušča stanovanjsko površino novi živalski vrsti, človeku-avtomobilistu, ki nog nima več za hojo, temveč z njimi samo še pritiska na zavoro in plin.

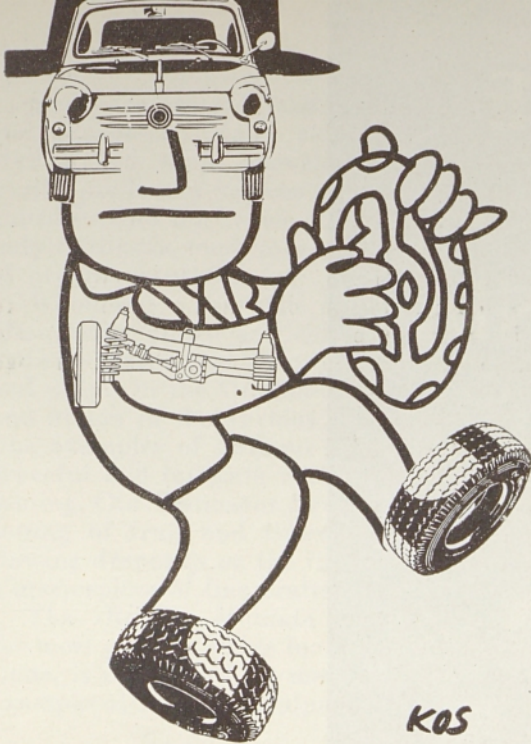
To je torej človek, ki je pravkar stopil na cesto, da bo spet za en dan samo kolešček v zapletenem stroju vseobčega delovnega zagona. Zastopnik nove vrste — človek-avtomobilist.

Pred hišo ga že čaka njegov drugi jaz, njegova boljša polovica, njegovo najsvetejše — tako rekoč avto. V hipu ga bo pripeljal na službeni položaj. No res — peš ima do urada samo borih sedem minut, ampak — zakaj pa imamo avto!

In človek pristopi k avtu. Zdaj pa se začne: odklepa, odpira, seda, zapira, vtika, vžiga, pritiska, prestavlja, popušča, obrača — vse skup je zapleten magični ceremonial, priprošnja molitev k bogovom za uspešno vožnjo.

Mimo še krmežljavi in vsi zasopljivi stopicajo zastopniki izumirajoče vrste — pešci. Hite na žrtvenik osemurnega delavnika. Človek-avtomobilist jih vidi skozi vetrobran kot na televizijskem zaslonu. Zaničljivo gleda za njimi: »Ha, počasnéti, polži! Peš ne bodo prišli nikamor. Prepozni bodo! Zamujajo in ogrožajo plan — para-

ziti! Lepo vas prosim, koliko časa pa bo to trajalo, če bomo šli peš v komunizem! Dandanes moraš imeti avto, če hočeš biti o pravem času na delovni fronti! Ha, pešci — mrčes!« Človek-avtomobilist jezno obrne stikalo, da planeta čez vetrobran gumijasta brisalca, kot bi hotela zbrisati pešca s sveta.

Človek-avtomobilist iz dna srca sovraži pešce. Pri tem pa pozablja, da so — s stališča razvoja živalskih vrst — pravzaprav njegovi predniki. A kaj se čè — taki smo pač ljudje. Tudi opici zamerimo, da smo se razvili iz nje.

Kolesa se zavrté, avto se odlepi in zdrvi po cestišču, da ponesé svojega lastnika na delovne barikade. Ampak zdaj, ko avto divja po cesti, pravzaprav že ne smemo več govoriti o lastniku posebej in o avtu posebej. Zakaj oba sta se zlila v eno: avto se je učlovečil in človek se je uavtomobilil. Človek-avto: eno samo bitje. In edino, kar drvečemu avtomobilistu še kaj pomeni: on in njegov avto, vse drugo je prazna pena. Ko je človek sedel v avto in zaprl vrata za seboj, se je odrežal od sveta. Kot avtomobilist pešce zaničuje, prav tako globoko sovraži zastopnike lastne vrste — avtomobiliste. Kdor vozi pred njim, je avtomatično njegov sovražnik. Če vozi počasneje kot sam, mu je v napotje in ven in ven pod nogami. »Prekleti mečkač! Poženi že to svojo zanikrno drvarnico! Kaj pa sedaš za volan, če ne znaš šofirati. Kupi si skirò, bizgec!« Če tisti pred njim vozi hitreje, je naš avtomobilist od same zavisti zelen kot nezrelo jabolko: »Sakrabski divjak!

Drvi kot obseden. Ni čudno, da je vsak dan pol časopisne strani povoženih, če ti sedé taki norci za volanom. Kot bi bil sam na svetu, morilec!« In naš avtomobilist pritisne na plin, da bi prehitel morilskega norca, ki divja pred njim.

Ampak vse to ni važno. Važno je le to, da naš junak ne bo zamudil niti trenutka v boju za splošno korist. In res — zvesti avto ga o pravem času pripelje pred urad.

Zdaj pa se prične križev pot človeka-avtomobilista. Avto je namreč treba parkirati. Ampak: »Ptica ima gnezdo, lisica ima brlog, avto človekov pa nima kam, da bi prislonil hladilnik.«

Naš junak poželjivo tipa z očmi vzdolž ceste pred uradom, kje bi staknil skromen prostorček, da bi privezal k jaslim svojega železnega konja. A cesta je kot avtomobilska razstava. Avtomobili se drug ob drugem stiskajo k trotuarju kot prašički k seskom svoje matere svinje.

Avtomobilist se zapelje za vogal. Mogoče bo tam še kaka špranja. A tu je isti hudič — neskončna, strnjena vrsta avtomobilov.

Zapelje še eno ulico dalje in še eno in še eno. Povsod isti pogled. Ljudje avtomobilisti so zaparkirali vesoljni svet.

Končno, za sedmim vogalom le odkrije skromen prostorček med Mercedesom in cizo bizoviške perice. A žal: njegov sotrpín, ki ga pestijo iste težave, je z drugega konca ceste v istem trenutku opazil isti prostorček. Tudi ta je z avtom švignil proti pločniku. In tako sta dva avtomobila v istem trenutku zaparkirala na istem mestu. Toda železni fizikalni zakon: dvoje teles ne more biti ob istem času na istem mestu — je obveljal tudi to pot. Zacvililo je, zaropotalo, zaškrtalo, zacingljalo. »Nič hudega, hvala zakonom narave, samo odrgnjen in zvit blatnik, pa razbita luč.« bi dejal nepoučeni. Toda: gorje mu, kdor dvigne roko nad človekov rodni avtomobil! Oba voznika si že stojita nasproti in bliski jima švigajo izza dioptrij. No, bodimo dostojni, pa preskočimo to, kar sta si povedala drug drugemu.

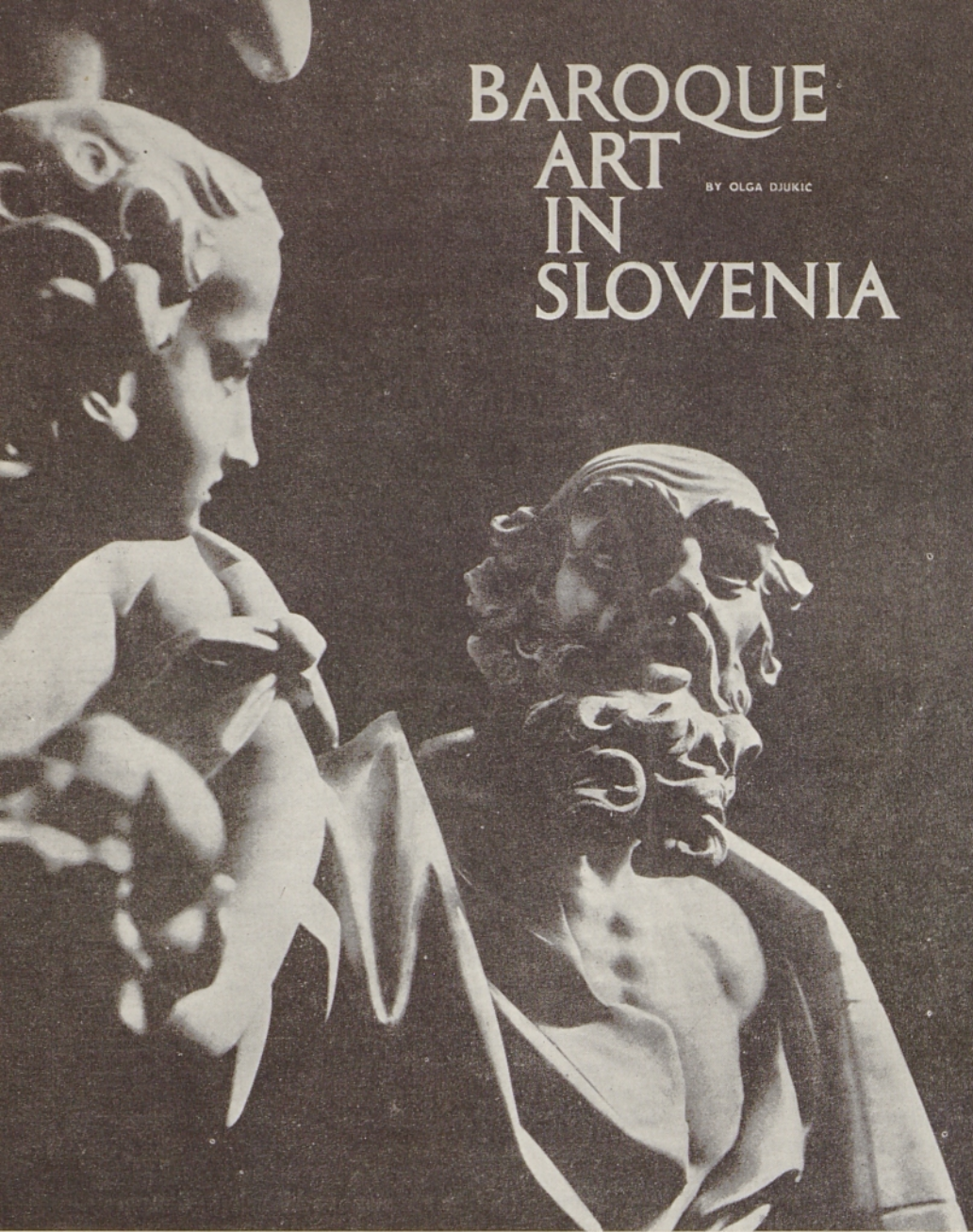
Pobit, zagrenjen, preklinjajoč ves svet, izvzemši svoj avtomobil, je naš junak čez pol ure vendarle našel parkirni prostor za svojega ljubljenege ranjenca. Med dvema avtomobiloma prostor, ravno pravšen za njegov avto. To ga je do neke mere potolažilo. Zavozil je k pločniku in ustavil.

No, če smo natančni, moramo priznati: avto se je ustavil točno tam, odkoder je bil zjutraj odpeljal. Edini parkirni prostor, ki ga je avtomobilist našel, je bil pred njegovo rodno hišo.

To pa ga ni motilo. Mirno je izstopil, zaklenil avto in si spodbudno dejal: »No, zdaj pa samo še teh nekaj korakov peš, pa bom v službi. Da, dandanes moraš imeti avto, če hočeš biti o pravem času na delovni fronti!« je dejal in prišel eno uro prepozno.

BAROQUE ART IN SLOVENIA

BY OLGA DJUKIC

Walking through the streets of Ljubljana, the visitor will be immediately struck by the many fine Baroque buildings in the city.

Ljubljana, once an Illyrian settlement, is first mentioned in ancient chronicles under the name of Aemona. Each new master changed the face of the city, so that the streets of Ljubljana are today a fascinating medley of western styles. This is only natural as Slovenia (one of the six federated republics of Yugoslavia) of which Ljubljana is the capital, lies in the extreme north-western part of the country. Ljubljana is, in fact, the only predominantly Baroque city in Yugoslavia. Many cultural and historical monuments

testify, to the rich and varied cultural and artistic life in seventeenth and eighteenth century Slovenia. The Baroque style first arrived in Slovenia from Austria. Yet by its conceptions the Baroque style »imported« from Italy by visiting artists and craftsmen suited the local taste better. Italians were hired as skilled help by the native master craftsmen, who were no longer in a position to cope singlehanded with the heavy flow of incoming orders from the interior of Slovenia, Carinthia, Styria and later on from Croatia, particularly Zagreb. Slovenian Baroque consequently acquired its own imprint with strong traditional native elements.

Sculpture afforded the widest scope for artistic expression. Many stone and woodcarving studios and shops throughout the region were busily producing various ornamental objects for churches, and the homes of rich burghers (altars, pulpits, organs, tombstones, fountains and facades of private mansions).

Wood was a favourite material, the carvings, often being gilded and coloured, thus achieving exquisite plastic and decorative effects. The altar and pulpit in the Ursuline Church in Ljubljana and others in the various parts of Slovenia are fine examples of Baroque art. The carvings are graceful and intricate with many statues representing. Old Testament figures amidst a splendid setting of fruit and flower garlands. The rich flowing draperies on the figures of the saints are a masterpiece of fine craftsmanship.

The »Robba« fountain in Ljubljana one of the most popular sights for tourists visiting Ljubljana, is considered by many the most beautiful example of Baroque sculpture in Slovenia.

»BLEŠČEČA TEHNIKA, NENAČVADNO SPROŠČEN UDAREC IN ZVENEK TON...«

Poročali smo že o obisku našega prvega letošnjega rojaka, mladega slovenskega umetnika pianista Antona Solerja. Povedali smo tudi, da bo med svojim bivanjem pri nas priredil vrsto koncertov v raznih krajih naše dežele. V ponedeljek 17. februarja je nastopil na koncertu v dvorani Slovenske filharmonije v Ljubljani. Objavljamo odlomek iz ocene znanega glasbenega kritika Rafaela Ajleca, ki je umetniški nastop našega mladega rojaka takole ocenil:

»Naš pianist ima bleščečo tehniko, poleg klasične pasażne, zlasti tudi novodobno reperkusijsko, nenavadno sproščen udarec in zvenek ton: začetne zadržanosti se je kmalu otresel in je odtelej ognjevito muziciar!; pokazal je, kakšne vrste muzik tiči v njem: ne išče predmetne, literarne, marveč muzikalno vsebino, njen ogenj pa dobro greje...«

KRSTNA PREDSTAVA NOVE SLOVENSKE DRAME

Ivan Potrč, ki je doslej v svojih romanih in v dramski trilogiji o Kreflih obravnaval probleme našega kmeta, je v novi drami prikazal naše ljudi, ki so po vojni prišli v mesta in se tam srečali s problemi in težavami nove, revolucionarne dobe.

»In prav ta drama,« je v spremni besedi k svojemu novemu delu napisal avtor sam, »je toliko bolj huda, ker hoče ostati vselej drama najbolj preprostih in najbolj domačih človekovih odnosov: slejkoprej gre samo za vero, ki jo mora ali more imeti človek do človeka, gre za zaupanje.

ki ga moramo imeti drug do drugega, naj gresta čas in družba takšna ali takšna pota. Vse na tem svetu in v vsaki družbi le toliko velja, kolikor je človeško.«

Krstno predstavo Potrčeve drame »Na hudi dan si zmerom sam« je skrbno pripravilo Slovensko narodno gledališče v Ljubljani.

PREDVAJANJE FILMA O JUGOSLAVIJI

V pariški dvorani »Pleyel« so pred 2000 gledalci predvajali barvni film »Jugoslavija med dvema svetovoma«. Film je v Jugoslaviji posnela skupina Jeana Clauda Berriera. Ob predvajanju tega filma je Berrier govoril o Jugoslaviji in seznanil gledalce z njeno zgodovino, kulturnimi spomeniki, naravnimi lepotami, ljudskimi običaji, itd. Film je občinstvo pozdravilo z dolgoletnim ploskanjem.

GOSTOVANJE MAKEDONSKE FILHARMONIJE

Simfonični orkester makedonske filharmonije je imel deset koncertov pred bolgarsko, madžarsko, poljsko, češkoslovaško, vzhodnonemško, dansko in švicarsko publiko. Skopski umetniki so imeli povsod velik uspeh in so na vsakem koncertu morali ponavljati vsaj po dve točki programa. Tudi časopisna kritika jim je soglasno priznala visoko umetniško raven.

ZA PRVI MAJ IN DRUGE PROSLAVE

V mnogih društvih naših rojakov želijo čim lepše proslaviti mednarodni praznik delovnih ljudi. Tedne in tedne prej zbirajo gradivo, vadijo prizore in prepevajo pesmi. Važen delež pri takih nastopih imajo tudi otroci. Toda — žal — večkrat primanjkuje primernih prizorov, pesmi in skladb. Zato vam sporočamo, da je Pionirski dom v Ljubljani izdal brošuro z naslovom »**Gradivo za proslave prvega maja**«. Lahko jo naročite, da pišete na Slovensko izseljensko matico, ali pa tako, da pišete kar naravnost na Pionirski dom, Ljubljana — Trg VII. kongresa 1.

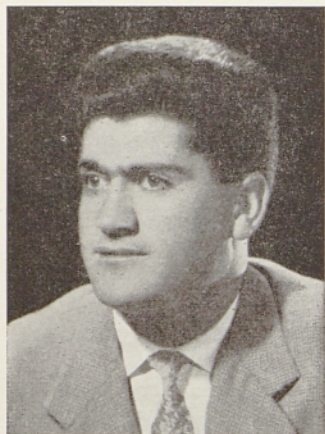
Brošura obsega preko 200 strani, prinaša poleg literarnega gradiva (pesmi, prizorov, skladb in lutkovnih igrice) tudi strokovne nasvete za režijo, scenske osnutke in drugo. Cena je 1000 dinarjev za izvod. Prepričani smo, da bo prenekateremu vašemu društvu ta knjižica pripomogla do res lepe proslave.

kulturni zapiski

Na slovenskih akademijah je letos prejelo Prešernove nagrade za umetniške stvaritve: 8 slušateljev Akademije za glasbo, pet slušateljev Akademije za gledališče, radio, film in televizijo in dva slušatelja Akademije za likovno umetnost. Na sliki nagrajeni slušatelji Akademije za gledališče, radio, film in televizijo — Kristijan Muck, Anton Trefalt, Lidija Kozlovič, Jože Mraz in Rosanda Sajko

This year, the Prešeren Prize for artistic creations has been awarded to 8 students of the Academy of Music, 5 students of the Academy of Theater, Radio, Film, and Television, and 2 students of the Academy of Fine Arts. In the picture: the prize winners from the Academy of Theater, Radio, Film, and Television — Kristijan Muck, Anton Trefalt, Lidija Kozlovič, Jože Mraz, and Rosanda Sajko

Tuji študenti pri nas

Ivo Štrakl

V Sloveniji študira veliko študentov iz tujih dežel. Med temi so tudi štipendisti Slovenske izseljenske matice, ki pa so za razliko od drugih, otroci slovenske krvi, rojeni in zrasi na tujem. Zdaj matica štipendira tri študente; prihodnje leto se bo njihovo število povečalo na sedem. Ob priliki se bomo podrobneje ustavili pri teh naših štipendistih. Zdaj pa čisto na kratko predstavimo enega izmed prvih tujih študentov Khatiba Abdul Hamida iz Sirije, ki je nedavno kot eden prvih tujih študentov diplomiral na slovenski univerzi.

— Kako dolgo si že v Ljubljani in kako si se med tem časom vživel v naše okolje?

— V Jugoslavijo sem prišel februarja 1959. leta. Takoj za tem sem pričel v Ljubljani obiskovati jezikovni tečaj in se nato jeseni istega leta vpisal na ekonomsko fakulteto. Iz tega časa se spominjam neprijetnosti, ki sem jih imel z vašo hrano in klimo. Trdno sem prepričan, da se v teh dveh stvareh naši državi najbolj razlikujeta. Sicer pa sem se potem kaj hitro navadil na eno in drugo.

— Znano je, da je študij ekonomskih ved v različnih državah prirejen razmeram družbene ureditve, ki je značilna za posamezno državo.

Zanima nas, v koliki meri ti bo koristila jugoslovanska ekonomska fakulteta, saj se Sirija in Jugoslavija po ekonomskih pogojih in družbeni ureditvi precej razlikujeta?

— Res je, da se naši državi v mnogih pogledih razlikujeta, vendar to nikakor ne more vplivati na moje ekonomsko znanje, ki ga bom lahko priredil našim pogojem in ga tako koristno uporabil. Še več, s svežimi idejami, ki sem si jih nabral pri vas, bom lahko marsikateri problem hitreje in bolje rešil.

Pohod tovarštva in spominov

MARKO ZVOKELJ

Skupaj so prišli na cilj. Dva sinova z ženama in 65-letnim očetom v sredi. Ves napor je bil za njimi in zdaj se je vseh 5 zadovoljno smejalo. Oče je spotoma, vzdolž nekdanje žice, ki je obdajala Ljubljano, obudil nekaj partizanskih spominov iz časov, ko je doživljal trde dni in zmage. V tem obnavljanju spominov, ki jih je prenesel na svoje mlade, pa je pravzaprav namen tega pohoda...

Pohod »Ob žici okupirane Ljubljane« že vrsto let spremeni Ljubljano na dan obletnice osvoboditve v svečano prestolnico upornikov. Tisoče in tisoče bivših borcev in njihovih mlajših tovarišev, ki niso bili v borbi, članov vseh množičnih organizacij, tabornikov, športnikov in dijakov, deklet in celo najmlajših pionirjev se zbere iz vse Slovenije na ta dan v mestu, da se udeležijo množične prireditve in proslavijo spomin na herojsko borbo našega glavnega mesta proti okupatorju.

Ta športno-patriotska prireditev v tem obsegu je v svetu edinstvena. Tudi znani švedski Wasa tek z nekaj tisoč udeleženci vsako leto, se ne more primerjati.

Naš pohod se razrašča iz leta v leto, čeprav nastop na tem tekmovanju ni lahka stvar. Prvo leto — 1957 — so člani tekmovali ekipno na 35 km, članice na 8 km dolgi progi. V vsaki ekipi je bilo 5 tekmovalcev, vsak je nosil puško in nahrbtnik, na cilj pa je moralo priti vseh pet. To je bila pot tovarštva, kajti pogosto so drugi prevzeli breme onemoglega in ga celo nosili mimo številnih znanih mest ob žici, mimo Drage, Gramozne jame, pa spet ilegalne tiskarne »Podmornice« in mimo vseh spomenikov okoli Ljubljane posvečenih pomembnim dogodkom v NOB.

Naslednje leto so dekletom podaljšali progo za 4 km, zato pa je vsaka ekipa nosila le 3 puške. Udeležencev pa je bilo 5-krat več.

Tretja spominska prireditev je dokazala, da se je že vkoreninila med našimi ljudmi. Nastopili sta 902 ekipe s 4510 tekmovalci. To je napovedovalo pravi razmah.

In res. Tekmovanja v naslednjih letih, s po več kot 20.000 udeleženci, so postala prava narodna manifestacija. Zmagovalci s Pohorja in Raven, Jesenic, Kočevja in Ljubljane, tekmovalci iz vse Slovenije so bili po tekmovanju velika družina. Starejši z manifestativnega pohoda so mlajšim, ki so bili prijetno utrujeni od tekmovalnega dela, obujali svoje partizanske spomine.

La fiesta patriótico-deportiva: »la marcha alrededor de la ocupada Ljubljana es seguramente la mayor competencia de esta clase en el mundo

Na pohodu »Ob žici okupirane Ljubljane«

entero. Más de 20.000 eslovenos de todas las regiones, se reúnen cada año en el día de la Independencia en Ljubljana. Ya en horas tempranas de la mañana los equipos, formados por cinco integrantes, comienzan sobre un recorrido de más de diez kilómetros, el largo camino alrededor de la ciudad pasando frente a innumerables monumentos, los cuales son homenaje al triunfo y a las tragedias de la guerra por la Independencia. Compiten, no por alcanzar el triunfo, aquí es importante el significado de la competencia. La tradición de la lucha y de la resistencia van pasando de los viejos combatientes hacia sus jóvenes camaradas. Éste, es el significado de »la marcha de la camaradería y de los recuerdos«.

The »march along the barbed wire of the occupied Ljubljana«, which is a sports as well as patriotic event, is certainly the greatest competition of this kind in the world. Every year, more than twenty thousand Slovenes from all parts of Slovenia get together in Ljubljana on the Liberation Day. Early in the morning, five-man teams start on about 30 km long march round the city, past numerous monuments dedicated to victories as well as tragedies from the National Liberation War. They compete, yet it is the important rather than victory. Old fighters impart the tradition of resistance and fighting spirit to their younger comrades. This is the true significance of this march of comradeship and recollections.

TWO INTERNATIONAL SKIING COMPETITIONS IN SLOVENIA

First Sunday in March, Slovenia was in the sing of two international skiing competitions: FIS-A competition for women on the Pohorje, for men at Kranjska gora. Both of them rank as FIS-A, i. e. the major international skiing competitions. Placing at such competitions is considered for the FIS list in next season.

The best women skiers gathered on the beautiful Pohorje. The Olympic winners, sisters Goitschel, France, had a hard task to win the day because of the excellent German Barbi Hanneberger and Belgian de Bliques. The only one missing of the world elite was the American girl Saubert.

Men competed at Kranjska gora. The most interesting among the competitors from 10 countries were the Frenchman Claude Killy and the American Jimmie Heuga (start number 1 in the picture). The twenty years old Jimmie from San Francisco, student of the University of Colorado, won the bronze medal at the Olympic slalom. At Kranjska gora, he was down on his luck falling down in each of the two runs.

Rumeno je najlepše

NAŠA BOTRA KATRA NI BILA KAR TAKO. IMELA JE SVOJO HIŠICO, PA ŠE KURNIK ZRAVEN. IN OKROG KURNIKA JE RASLA TRAVA. PO NJEJ SO SE PASLE ŠTIRI LEPE PUTKE: DVE BELI IN DVE ČRNI.

BELI PUTKI STA ZOBALI BELE KAMENČKE IN NESLI BELA JAJČKA; ČRNI PUTKI STA ISKALI ČRNE KAMENČKE IN NESLI PRAV TAKO BELA JAJČKA.

PA STA REKLI BELI PUTKI, DA JE VSE, KAR JE BELO, NAJLEPŠE, PA STA ČRNI PUTKI REKLI, DA JE ČRNO LEPŠE.

BELA JE MARJETICA, PA KAŠA, PA HIŠA, PA MIDVE, STA NAŠTEVALI BELI PUTKI.

ČRNA JE SENCA, PA KURNIK, PA SKLEDA ZA PIČO, PA MIDVE, STA DOKAZOVALI ČRNI PUTKI.

BELA JE BOTRINA RUTA, STA TRDILI BELI PUTKI.

ČRNA JE BOTRINA NAJBOLJŠA OBLEKA, STA SE BAHALI ČRNI PUTKI.

BELA SO NAŠA JAJČKA IN TO JE GLAVNO, STA SE REPEŃILI BELI PUTKI.

IN ČRNI PUTKI STA GRDO POGLEDALI IN MOLČALI, KER JE TO RES GLAVNO. IN STA BILI NA MOČ UŽALJENI; PA STA OBRNILI HRBET BELIMA PUTKAMA IN KURNIKU IN BOTRINI HIŠICI. ZA HIŠICO SE JE VZPENJAL KLANČEK, NAD KLANČKOM JE STAL GOZD. PUTKI STA ŠLI PO KLANČKU V GOZD. TAM STA IZKOPALI VSAKA SVOJO JAMICO, VANJO STA NABRSKALI SUHEGA LISTJA, PA STA ZNESLI VSAKA SVOJE JAJCE, PA ŠE ENO IN ŠE ENO.

IN STA SE DOGOVORILI: IMELI BOVA PIŠKE; ČISTO ČRNE BODO IN NAJLEPŠE.

BOTRA KATRA PA JE KAJ KMALU POGREŠILA SVOJI DVE ČRNI PUTKI IN JE REKLA BELIMA PUT-

Narisa! Jože Ciuha

KAMA: IZVALITI BO TREBA NOVE PIŠKE, DA NE BO NAŠA DRUŽINA TAKO MAJHNA.

BELI PUTKI STA BILI ZA TO IN STA PRECEJ ZAKOKALI; PA STA SE POGOVARJALI: BELI SVA IN NAJINE PIŠKE BODO TUDI BELE IN NAJLEPŠE.

GORI V GOZDU STA ČRNI PUTKI SEDELI V GNEZDU. IN, KO JE ZACEPETALO POD PERUTMI, STA VSTALI IN OSTRMELI: PIŠKE SO BILE VSE PO VRSTI RUMENE; OD KLJUNČKA DO PUHASTEGA REPKA RUMENE.

SPOGLEDALI STA SE IN SE POGOVORILI: NA TO SVA PA ČISTO POZABILI, DA JE RUMENO NAJLEPŠE. NAJINE PIŠKE SO NAJLEPŠE.

POTEM STA SE NAPOTILI IZ GOZDA PO KLANČKU NAVZDOL DO KATRINE HIŠICE IN DO KURNIKA IN DO TRAVNIKA PRED KURNIKOM. ZA NJIMA SO CEPETALE PIŠKE; ZA PRVO PUTKO PET, ZA DRUGO ŠEST.

TUDI BELI PUTKI STA DOČAKALI SVOJE PIŠKE; TUDI TE NISO BILE BELE, AMPAK RUMENE, OD TEMENA DO KREPELJCEV PRELEPO RUMENE. PA STA NAŠOBILI GREBEN IN STA POPELJALI PIŠKE NA TRAVNIK; PRVA JIH JE VODILA ŠEST, DRUGA PET. IN STA SE RAZGLEDOVALI: REGRAT JE RUMEN, BUČE SO RUMENE, PA SONČNICE, PA BOTRINA JOPA, PA NAŠE PIŠKE; VSE RUMENO JE NAJLEPŠE.

ČRNI PUTKI STA ZAVILI OKROG KURNIKA IN NAŠTEVALI: PŠENICA JE RUMENA, PA KORUZA, PA SONCE, PA NAŠE PIŠKE; VSE RUMENO JE NAJLEPŠE.

IN GLEJ, ZDAJ SO SE VSE ŠTIRI PUTKE ZLAHKA SPORAZUMELE IN SO BILE NA MOČ ZADOVOLJNE. BOTRA KATRA PA ŠE BOLJ.

MARIJA VOGELNIK

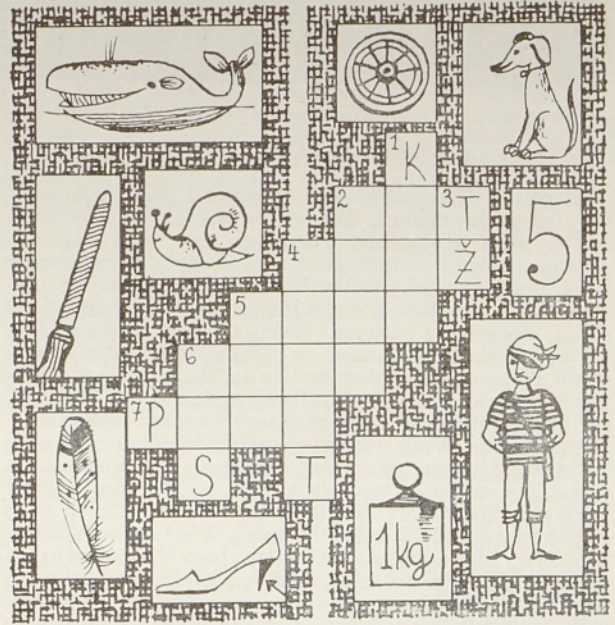
Nagradna slikovna križanka

Izpolnjujemo vašo željo in spet objavljamo nagradno križanko. To je slikovna križanka in prepričani smo, da ne boste imeli dosti pregla- vic, da bi jo razvozlati. Deset pravih rešitev bo izžrebanih za knjižne nagrade. Veliko sreče! Za tiste, ki doslej slikovnih križank še niso reševali, pa kratko navodilo:

Pri navadni križanki je podan za vsako besedo opis in mesto, kam jo je treba vpisati. Slikovna križanka pa je sestavljena samo iz takih besed, ki se jih da likovno prikazati. Največkrat so to predmeti ali živali, ki se jih da narisati. Najprej je treba najti ustrezne besede, te pa vnesemo v prazna polja tako, da se vse med seboj ujema. Številke v poljih so samo za kontrolo rešitve, zato moramo sami najti pravo mesto za vsako besedo. Pri tem si pomagamo s črkami, ki so že vpisane in z različno dolžino besed.

VODORAVNO:

NAVPIČNO:

Januš Sledz

Draga Rodna gruda!

Prejel sem Vaše pismo in knjigo. Prav lepa hvala. Pravljico o Martinu Krpanu sem že prečital. Seveda mi je morala mamica veliko besed tolmačiti, ker nisem vsega razumel. Povedal sem jo svojim prijateljem v šoli in vsem je bila zelo všeč. Letos bom prišel s svojimi starši na obisk v Slovenijo. Imam na Češnjicah na Dolenjskem dedka in še veliko sorodnikov. Če bom v Ljubljani, bom tudi Vas obiskal.

Prav lepo Vas pozdravljata

Januš Sledz in mamica iz Gdanska

Dragi Januš!

Lepa hvala za pismo in sliko. Kakor vidiš smo oboje objavili, da Te vsi naši bralci po svetu spoznajo. Ko boš letos poleti obiskal dedka in druge sorodnike v Češnjicah na Dolenjskem, kakor nam pišeš, prav zares ne smeš pozabiti tudi na nas pri matici. Prav radi bi Te spoznali in Ti segli v roko in seveda tudi Tvojo dobro mamico. Obema prav lepe pozdrave in na svidenje poleti!

Uredništvo

Draga Rodna gruda!

Tudi midva se oglašava iz Prerova in prav lepo pozdravljava vse cicibane in pionirje. Zdaj sva še majhna, pa bova kmalu velika — velika pa zato, ker oba rada jeva.

Prisrčne pozdrave

Ivan in Slavka iz Prerova, ČSSR

Draga Slavko in Ivan!

Le oglasita se še kaj in pridno jejta, da bosta res prav hitro zrasla. Lepe pozdrave vama in vajinim staršem!

Uredništvo

naši ljudje po svetu

NEKAJ NOVIC O NASIH V HOLANDIJI

Rojak iz Holandije nam je sporočil naslednje novice: Slovensko društvo Edinost je imelo več odborovih in članskih sestankov. Predvsem so razpravljali o skupnem obisku domovine. Ko so zvedeli za katastrofo v Skopju, so takoj priskočili na pomoč. Nekaj so prispevali iz društvene blagajne nekaj pa zbrali med seboj. Zbirali so tudi na vlaku na poti v domovino. O teh zbirkah in koliko so zbrali, smo pa v Rodni grudi že pisali. Omenimo naj še to, da je bil pri zbiranju prispevkov v vlaku najbolj agilen g. P. Bauman, po rodu Holanec, zet pokojnega rojaka Parfanta iz Heerlerheide. Tudi vinska trgatev, ki so jo priredili 17. novembra, je prav lepo uspela. Čisti dobiček te prireditve pa so odposlali, preko našega poslaništva v Haagu, Skopju. V Walkenburgu so ustanovili svoj odbor za pomoč Skopju Holanci. V njem so večinoma tisti, ki redno poletni obiskujejo Jugoslavijo in uživajo njeno gostoljubje. Odborniki društva Edinosti večkrat obišejo jugoslovanske naseljence v limburgskih rudnikih, se z njimi pomenkujejo in svetujejo ter lajšajo domotožje. V teh krajih so se v zadnjih letih naselili večinoma Dalmatinci. Novi naseljenci, ki delajo v rudniku v Eygelshovnu, so za pomoč Skopju odstopili enodnevni zaslužek.

Dne 27. februarja je slavil 82-letnico častni predsednik društva Edinosti rojak Vádec iz Waubacha. Odborniki in člani društva so se ga ob tem lepem življenjskem jubileju spominjali s toplimi željami, da bi bil še mnogo let krepak in čil v njihovi sredi. Prav tako je želja vseh, da bi agilni društveni tajnik rojak Šibret čimprej okreval.

»BRATSTVO« IZ MONTEVIDEA ZBRALO ZA SKOPJE NAD TRI TISOČ DOLARJEV

Jugoslovansko izseljensko društvo Bratstvo v Montevideu, Urugvaj je 7. februarja zaključilo svojo akcijo zbiranja pomoči za Skopje in odposlalo še zadnji znesek 494 dolarjev. Tako je doslej Bratstvo zbralo in odposlalo v Skopje 5.029,81 dolarja, kar zneso 2.272,357 dinarjev, v urugvajski valuti pa 50.000 pezov. V zgodovini jugoslovanske naselbine v Urugvaju doslej še ni bilo nikoli tako množičnega odziva za zbiranje pomoči kakor v tem primeru. Zlasti pomembno je to, ker je v Urugvaju gospodarska kriza. Jugoslovanska naselbina pa je razmeroma maloštevilna. Enako kot Bratstvo so tudi druga društva v naši naselbini zelo uspešno zaključila akcijo zbiranja pomoči za Skopje.

OBCNI ZBOR KULTURNEGA DRUŠTVA BRATSTVA IN JEDINSTVA V KANADI

Bratstvo in Jedinstvo, kanadsko-jugoslovansko združenje, ki že več let uspešno deluje za zблиžanje med Jugoslavlani v Kanadi, je imelo 9. februarja v Torontu svoj redni letni občni zbor. Za glavnega predsednika je bil ponovno izvoljen Boško Milutinović, za podpredsednike: John Divjak, Marjan Kružić in Stojan Jakovljevič, za glavnega sekretarja Branko Mihčić, za blagajnika Leon Fister, za organizatorja Ivan Avguštin. V glavni odbor so izvolili 20 članov.

Navzoč je bil tudi velik prijatelj Jugoslavije Kanadčan major Wiliam Jones, ki so ga izvolili za častnega člana. Slovenska izseljenska matica je z občnega zbora prejela pozdravno pismo, ki ga je poslal glavni tajnik Branko Mihčić. V tem pismu je med drugim naglašena krepitev sodelovanja z jugoslovanskimi izseljenskimi maticami. Jugoslavlani v Kanadi so znani kot odlični ribiči, gozdni in gradbeni delavci, rudarji, prosvetni delavci, farmarji in drugo. Živo se zanimajo za sodelovanje med novo in staro domovino na področju gospodarstva, trgovine, prometa, kulturno-prosvetne izmenjave itd. in sodijo, da razlike v družbeno politični ureditvi ne morejo biti ovira za tako sodelovanje.

Člani Bratstva in Jedinstva in njihovi svojci in prijatelji bodo tudi letos skupno obiskali domovino s posebnim letalom slovenskega podjetja Adria-aviopromet. Pridružili se jim bodo tudi člani kulturnega društva Simon Gregorič iz Toronta.

ENOTNOST JUGOSLOVANSKE NASELBINE V MONTEVIDEU

Na pobudo društva Hrvatski dom v Montevideu je bil v nedeljo 2. februarja prirejen skupni izlet v letovišče Parque del Plata, kjer so organizirali velik piknik. Pri organizaciji sta sodelovali tudi Slovensko prekmursko društvo in jugoslovansko združenje Bratstvo. Udeležba je bila zelo lepa in vsi so bili z izletom in piknikom nadvse zadovoljni. Sklenili so, da bodo naša društva v Montevideu organizirala še nadaljnja podobna skupna srečanja.

FILMSKA PREDSTAVA V KORIST SKOPJA

Kanadsko-jugoslovanski odbor za pomoč Skopju je priredil v nedeljo 16. februarja v Torontu v dvorani New Yorker Cinema filmsko predstavo v korist Skopju. Predvajali so slovenski film Kecek in srbohrvatski film Stojan Mutikaša. Kakor nam je sporočil blagajnik tega odbora, rojak Ludvik Stegu, je bila kino dvorana popolnoma zasedena in so mnogi morali oditi, ker niso dobili vstopnic. Čisti dobiček 400 dolarjev bodo odposlali preko Kanadskega rdečega križa v Jugoslavijo za Skopje. Filmi so rojakom zelo ugajali in so izrazili željo, da bi naše domače filme večkrat predvajali.

POVABLJEN NA PROSLAVO 40-LETNICE ZMAGE NAD ORJUNO V TRBOVLJAH

V februarški številki smo v posebnem članku poročali, da bodo letos Trboveljčani ob svojem občinskem prazniku 1. junija proslavili tudi pomembno obletnico — 40-letnico, kar so orjunaši v Trbovljah v spopadu z delavci doživeli prvi in odločilni poraz. Od Trboveljčanov, ki so se takrat pred štirimi desetletji orjunašem uprli in se z njimi spopadli, jih živi še devet. Od teh sta dva v inozemstvu. Eden izmed teh je naš dolgoletni poverjenik rojak Anton Kobilšek iz Sallauminesa, Pas de Calais, v Franciji, ki nam je sporočil, da so ga Trboveljčani povabili, da se udeleži 1. junija spominske proslave v Trbovljah.

SLOVENEK — ČEBELAR V KOLORADU

Iz La Jare v južnem Coloradu smo prejeli zanimivo pismo od naročnika rojaka M. B. Nickelsona. Takole pravi: »Moja stroka je čebelarstvo. Leta 1914 sem prišel v Ameriko z namenom, da si pridobim znanja v ameriškem čebelarstvu. Nisem znal angleško, brez angleščine pa nisem mogel dobiti primerne zaposlitve, kakršno sem si želel. Dve leti sem delal v rudniku premoga v slovenski naselbini Rock Springs v državi Wyoming in se poleg pridno učil angleški. Po dveh letih sem dobil službo čebelarja v Minnesoti. Zelja se mi je torej izpolnila. Štirinajst let sem delal pri raznih čebelarstvih in si pridobil potrebne izkušnje. Leta 1950 sem kupil lastno čebelarsko podjetje v Sant Louis dolini v južnem Coloradu. Skozi več let sem čebelaril z okrog 900 panji čebel in pridelal po nekaj vagonov medu letno. V zadnjih desetih letih pa se je zaradi velike izpremembe v kmetijstvu čebelja paša zmanjšala in reja čebel ni več donosna. Jaz sem menda edini Slovenec v Ameriki, ki se je oprijel izključno komercialnega čebelarstva.« Čestitamo rojak Nickelson in vam tudi v bodoče, čeprav zdaj reja čebel ni več tako donosna, želimo mnogo uspehov pri vašem delu. Radovedni smo tudi, kakšne čebelice gojite, ali so to naše kranjske čebele, ki so tako znane med čebelarji po svetu zaradi svoje pridnosti in odporosti? Veseli bomo, če se še kaj oglasite.

Uredništvo

NOVICE IZ ARGENTINE

Pred nekaj meseci so naše naselbine v Argentini zlasti razgibale proslave jugoslovanskega narodnega praznika — dneva republike. Največja proslava je bila v Buenos Airesu, pa tudi drugod so ta praznik nadvse lepo proslavili. Tri pomembna argentinska mesta: Mar del Plata, Comodoro Rivadavia in Mendoza so priredila proslave lani sredi decembra. Organizirala so jih jugoslovanska izseljenska društva. Poleg naših rojakov in njihovih potomcev so bili na proslavah navzoči tudi številni prijatelji Jugoslavije drugih narodnosti. V mestu Cordovi sta organizirala proslavo slovensko in hrvatsko združenje. V mestu Rosario v pokrajini Santa Fe je Jugoslovanski center na ta dan priredil slavnostni banket. Ob teh proslavah je argentinski časopis La Semana objavil obširen članek o jugoslovanskih izseljencih — pionirjih iz te pokrajine. Članek poudarja, da imajo Jugoslovani veliko zaslug pri napredku te dežele.

Dne 23. februarja letos je imelo slovensko delavsko društvo Edinost v Cordobi svoj redni letni občni zbor.

Predsednik društva Anton Govednik se je že pred odhodom odločno zavzemal za združitev vseh Slovencev v tukajšnji pokrajini. V Cordobi naj bi se združilo slovensko društvo s Hrvatskim domom, kar bi pripomoglo do resnično močne skupne organizacije, ki bi lahko bolje delovala kakor doslej. Poleg drugega bi lahko bolj učinkovito propagirale med jugoslovanskimi priseljenci turistične obiske lepe cordobske pokrajine, ki se odlikuje po ugodnem podnebju, precejšnji kapaciteti hotelov in lepi gorski pokrajini, ki je slovenski zelo podobna.

Sproščeni predpisi o uvozu motornih vozil

Uradni list SFRJ z dne 29. januarja 1964 objavlja odlok o spremembah predpisov glede uvoza osebnih avtomobilov in motornih koles za posameznike. Novi predpisi omogočajo uvoz motornih vozil vsem, ki imajo svoja devizna sredstva naložena na deviznem računu ali hranilni vlogi pri Narodni banki SFRJ.

Kot devizna sredstva za nakup motornih vozil v tujini, se smatrajo prihranki od dnevnice, zasluzek, štipendije oziroma sredstva, ki jih posameznik zasluži s svojim delom med bivanjem v inozemstvu, dalje 50 odstotkov deviznih sredstev pridobljenih na podlagi avtorskih honorarjev kakor tudi drugih prejemkov pridobljenih za osebno delo znanstvenikov in strokovnjakov, dalje devizna sredstva od daril, pomoči, pokojnin in drugo. Prav tako lahko nabavijo s svojimi deviznimi sredstvi motorna vozila tisti naši državljani, ki imajo v zvezi s svojo službo ali zaposlitvijo stalno prebivališče v inozemstvu in imajo devize na računu Narodne banke SFRJ kakor tudi naši izseljenci.

Naši in tuji državljani, ki nimajo deviznih sredstev pri Narodni banki SFRJ, lahko uvozijo motorna vozila pod pogojem, če se stalno naselijo v Jugoslaviji in da so pred tem preživeli v inozemstvu najmanj pet let.

Motorna vozila lahko uvozijo tudi tisti posamezniki, ki so ta vozila podedovali. Po najnovejši odredbi mora dotični, ki je motorno vozilo podedoval, ob uvozu predložiti carinarnici, preko katere podedovano vozilo uvaža, od pristojnega organa države, v kateri je živel zapustnik odločbo o podedovanju motornega vozila ali potrdilo diplomatskega oziroma konzularnega predstavništva SFRJ v tej državi, da je motorno vozilo podedoval.

Tudi tisti, ki jim je izplačana zavarovalnina za uničeno vozilo, lahko uvozijo motorno vozilo iz inozemstva, če carinarnici predložijo potrdilo Jugoslovanske zavarovalne skupnosti, da je bilo uničeno vozilo nabavljeno z devizami.

Odredba je stopila v veljavo 1. februarja letos in je zamenjala dosedanje.

V zadnjih letih je Jugoslavija zelo liberalizirala ureditev odnosov svojih izseljencev nasproti domovini. V ta sklop spada tudi ureditev priznavanja zaposlitev v tujini za pravice iz jugoslovanskega socialnega — posebej pokojninskega in invalidskega — zavarovanja. Omogočila je celo, da si naši izseljenci, za katere ne pridejo v poštev splošna določila o priznanju zaposlitev v inozemstvu, kupijo pokojnino za primer vrnitve v Jugoslavijo s tem, da vplačajo posebne premije bodisi zase bodisi za svoje družinske člane.

Da bi seznanili naše izseljence z ureditvijo teh odnosov, bomo v nekaj sestavkih obrazložili vse pravice iz socialnega zavarovanja, ki jih imajo po teh novejših predpisih naši izseljenci v tujini nasproti jugoslovanskemu socialnemu zavarovanju, kakor tudi dolžnosti, ki jih imajo izseljenci v tej zvezi, da si ohranijo te pravice. Pri tem bomo obravnavali tudi vse tiste jugoslovanske državljane, ki žive začasno v tujini po raznih poslih, bodisi diplomatskih, gospodarskih ali kot zastopniki raznih naših delovnih organizacij v tujini, da bomo tako dobili zaokroženo sliko o vseh oblikah zaposlitev naših ljudi v tujini in o pravicah, ki so s temi zaposlitvami zvezane.

A. Zaposlitve v tujini, ki se štejejo kot zaposlitve v Jugoslaviji

1. Naši državljani, ki se mudijo v tujini kot predstavniki jugoslovanskih organov, zavodov in organizacij, dalje tisti, ki delajo v gospodinjstvih le-teh predstavnikov, ter jugoslovanski državljani v drugih službah v tujini po mednarodnih oziroma meddržavnih pogodbah, so popolnoma izenačeni v pravicah iz socialnega zavarovanja z jugoslovanskimi državljani, živječimi v domovini. Pogoj je samo to, da ostanejo še nadalje jugoslovanski državljani, in da imajo za zgoraj navedene zaposlitve v tujini dovoljenje pristojnih jugoslovanskih organov.

Ker je po jugoslovanskih predpisih temelj za pravice iz socialnega zavarovanja delovno razmerje in ne dejstvo, da so bili za neko obdobje tudi plačani prispevki za socialno zavarovanje, zato v zgoraj navedenih primerih ni treba, da bi se zaradi priznanja navedenih obdobjev zahtevalo, da so bili plačani prispevki za socialno zavarovanje.

2. Jugoslovanski državljani, ki so zaposleni v tujini izven zgoraj navedenih primerov — vendar z dovoljenjem jugoslovanskih organov za zaposlovanje — se morajo za priznanje teh obdo-

bij za pravice iz jugoslovanskega zavarovanja sami zavarovati in vplačevati ustrezne prispevke za pokojninsko in invalidsko ter za zdravstveno zavarovanje. Tu gre za vse tiste jugoslovanske državljane, ki se po lastni iniciativi zaposlijo v tujini pri tamkajšnjih delodajalcih in ki so se do najnovejšega časa sicer lahko zavarovali po jugoslovanskih predpisih, ni pa bilo to zavarovanje **obvezno**. Od pričetka leta 1963 pa se morajo vsi ti jugoslovanski državljani **obvezno** zavarovati po jugoslovanskih predpisih in plačevati prispevek po isti stopnji, kakor ga plačujejo jugoslovanski državljani v domovini. S tem si pridobijo pravico, da se jim všteje obdobje zaposlitve v tujini kot polnovredna delovna doba za vse pravice iz jugoslovanskega socialnega zavarovanja.

Pogoja za priznanje teh zaposlitev v všteto delovno dobo po predpisih o jugoslovanskem socialnem zavarovanju sta torej dva:

a) da obdrži jugoslovanski državljan tudi v tujini jugoslovansko državljanstvo;

b) da so redno vplačani prispevki za socialno zavarovanje po stopnji, ki velja za zavarovance v Jugoslaviji.

Pri tem je pripomniti, da si lahko naknadno zagotovijo priznanje let, prebitih v zaposlitvi v tujini, Jugoslovani, ki so bili zaposleni v tujini poprej, pa so se že vrnili v domovino, tudi naknadno, s tem da vplačajo ustrezne prispevke v dinarski valuti organom jugoslovanskega socialnega zavarovanja. Tisti pa, ki so zaposleni v tujini sedaj, morajo plačevati prispevke za socialno zavarovanje v valuti tiste države, v kateri so zaposleni.

Vse, kar govorimo pod to točko, velja seveda za države, s katerimi Jugoslavija nima sklenjene konvencije o socialnem zavarovanju (o teh govorimo nižje), ker se zaposlitev v teh zadnjih državah smatra v načelu izenačena z zaposlitvijo v Jugoslaviji. Pač pa bodo to ugodnost izrabili naši državljani v vseh tistih številnih državah, s katerimi Jugoslavija še ni sklenila pogodb o vzajemnem socialnem zavarovanju, na primer v Avstriji, Zahodni Nemčiji in drugod. S sprotnim, pa tudi z naknadnim vplačilom ustreznih prispevkov bodo lahko uredili priznanje teh let številni jugoslovanski državljani, ki v teh državah do sedaj niso imeli možnosti, ohraniti si za ta leta pravice iz jugoslovanskega socialnega zavarovanja.

Prijavo v socialno zavarovanje morajo osebe, o katerih je govora v tej točki, vložiti pri tistem zavodu za socialno zavarovanje v domovini, kjer so bili redno zavarovani pred odhodom v tujino oziroma pri tistem, ki je pristojen po kraju

Vprašanja in odgovori

njihovega stalnega prebivališča v domovini. Pri spevke pa lahko nakazujejo preko jugoslovanskega predstavništva v tisti državi, v kateri so zaposleni oziroma preko komitenta jugoslovanske Narodne banke v tisti državi, kjer je jugoslovanski državljan zaposlen.

Iz navedenega sledi še to, da nima pravice do zavarovanja v tujini tisti jugoslovanski državljan, ki se je zaposlil v tujini, ne da bi bil poprej dobil dovoljenje jugoslovanskega organa za zaposlovanje za takšno zaposlitev, ali če ni vsaj naknadno dobil takšne privolitve. O tem, kateri so ti organi, ki dajejo dovoljenje za zaposlitve v tujini in ob katerih pogojih, bomo pisali v naslednjih številkah naše revije.

3. Tri države so, s katerimi je sklenila Jugoslavija posebne pogodbe o uravnavanju medsebojnih obveznosti iz socialnega zavarovanja: to so Zv. republika Nemčija, Madžarska, Bolgarija. S temi tremi mednarodnimi pogodbami je jugoslovansko socialno zavarovanje prevzelo vse obveznosti iz pričakovanih pravic za zaposlitve, ki so jih imeli jugoslovanski državljani v navedenih treh državah do določenih datumov, in sicer: v Zvezni republiki Nemčiji do 31. XII. 1955, v Madžarski do 29. V. 1956 in v Bolgariji do 31. XII. 1957; pogoj pa je, da so imeli prizadeti zavarovanci omenjenega dne svoje stalno prebivališče v Jugoslaviji. Vse zaposlitve do navedenih datumov šteje jugoslovansko socialno zavarovanje kot pravo delovno dobo po svojih predpisih, kolikor je potrdil takšne zaposlitve tudi pristojni inozemski organ socialnega zavarovanja. Tako se šteje tudi morebitna poklicna bolezen — na primer pri rudarjih silikoza — ki jo je dobil jugoslovanski državljan v teh državah, kot bi bila dobljena v domovini.

(Se nadaljuje)

HRANILNE VLOGE IZSELJENCEV PRI NARODNI BANKI

Jugoslovanski izseljenci lahko svoja tuja plačilna sredstva vlagajo kot hranilne vloge pri Narodni banki in jih uporabljajo za plačevanje v Jugoslaviji in tujini. To se nanaša tudi na izseljence-povratnike, ki prinesejo tuja plačilna sredstva s seboj ob povratku v Jugoslavijo, če jih ne vložijo na devizni račun.

Od sredstev, ki jih izseljenci-povratniki prinašajo v državo po povratku, ni mogoče uveljavljati kot hranilno vlogo obdobjnih prejemkov stalnega značaja, kot so pokojnine, najemnine od poslopj in podobno, kakor tudi tuja plačilna sredstva, ki so jih dobili po svoji vrnitvi v Jugoslavijo. Odločba, ki vse to ureja in ki je objavljena v Uradnem listu SFRJ navaja, da bo Narodna banka obrestovala takšne hranilne vloge v valuti, ki ustreza tujim plačilnim sredstvom.

Slišal sem nekaj, da bodo letos vozili jugoslovanski avioni direktno iz Düsseldorfa v Ljubljano. Ali je to res? Če kaj veste o teh prevozihi, vas lepo prosim, da mi sporočite, kam se moram obrniti, če bi se hotel vključiti v tako vožnjo.

E. Z., Nemčija

Bo res držalo, kar ste slišali! Tukajšnje podjetje Adria-Avio promet bo v dogovoru s podjetjem »Dalmacija« v Kölnu vzdrževalo letos od 19. maja dalje redno vsakih 14 dni letalsko zvezo iz Düsseldorfa do Ljubljane in obratno. Iz Ljubljane bo odletelo letalo vsak drugi torek od 9.30 dopoldne, iz Düsseldorfa pa isti dan ob 13.30. Točne informacije in vozno karto boste dobili pri podjetju Reisebiro »Dalmacija« v Kölnu, Breitstrasse 153.

Dovolite mi, da vas vprašam za pojasnilo. 6 let sem že v Švici, kjer sem poročena. Imam pa sina, ki obiskuje slovensko šolo pri moji materi v Jugoslaviji. Za mater in mojega sina je doslej skrbel moj brat, le-ta pa se je pred nedavnim smrtno ponesrečil in zdaj nimata nikogar, ki bi zanju skrbel. Prosim Vas, sporočite mi, kam naj se obrnem, kako naj skrbim za mater in sina in kako naj jima pošiljam denar.

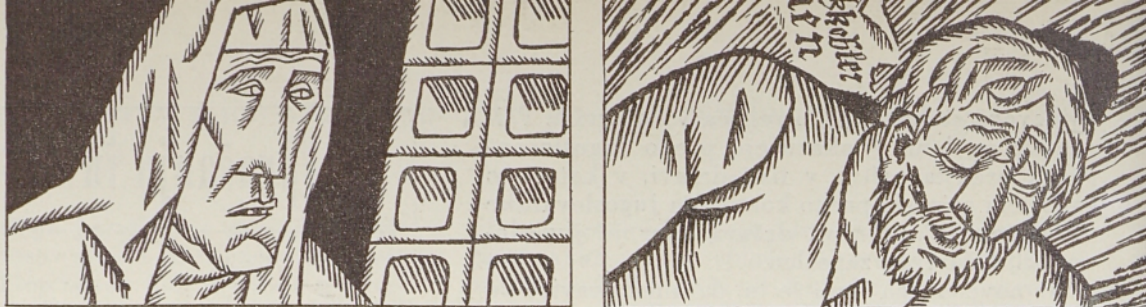
M. W. R., Švica

Iskreno sočustvujemo z nesrečo, ki je zadela Vašega brata in s tem tudi ostalo vašo družino. Najbolje boste pomagali svoji materi in sinu, če jima pošiljate denar. Pošiljate jima ga lahko na isti način, kot ste poslali nam naročnino za Rodno grudo in Koledar. Pri nas ne bo nobenih ovir, da bi prejemala denar iz Švice; ali je po švicarskih določbah dovoljeno vsak mesec pošiljati denar v Jugoslavijo, o tem Vam bo dala informacijo kaka tamkajšnja banka, preko katere boste pošiljali nakazila. Mati bo prejemala nakazila v dinarski valuti, preračunana po tečaju 100 Sfr = 17.151.40 din.

Zelo sem bil vesel Rodne grude, ki ste mi jo poslali na ogled. Z zanimanjem sem jo pregledal od prve do zadnje strani in Vas prosim, da me vpišete med stalne naročnike. Obenem mi sporočite, kako naj vam poravnam naročnino do konca leta.

G. L., Nemčija

Z veseljem smo Vas vpisali med naročnike našega lista, ki vam ga bomo odslej pošiljali redno vsak mesec. Celotna naročnina za 12 števk znaša 10 DM; najbolje je, če pošljete denar po banki, ker nam to bolj ustreza kot pa poštna nakazila.

12. Ko je Lukež še umiral, je v hišo stopila stara Pasaverica. Vsi so jo revo poznali; imela je že osemdeset let. Prosila je za prenočišče, zraven pa še, da bi jaz in oče zapisala, kar bo povedala: »Stara sem in kmalu bom umrla.« Iz njenega pripovedovanja sva izvedela, da je doma z Nemškega, da je imela moža, ki se ni vrnil iz vojne. Našli so ga umorjenega nedaleč od doma, v gozdu, ko je bila vojna končana in ko so se vsi, ki so jo preživeli, vračali domov polni veselja in denarja.

13. Pripovedovala je, da je imela sina, ki je dorasel, kljub temu da je vdova-mati živela v revščini. Sin se je oženil in rodila se mu je hčerka Agata. In vse bi se lepo končalo, če bi ne prišla v deželo bolezen, ki je pobrala Agati očeta in mater, tako da je ostala stara mati sama z otrokom. Dala jo je v rejo, sama pa šla beračit po svetu... Oče se je zdrzil in jo vprašal, kako je bilo njenemu možu ime. Povedala je: »Jobst Schwarzkobler!« Oče je prebledel in padel po tleh kakor klada...

12. Lucas was dying when the old Pasaver woman entered the house. Everyone knew the poor old woman who was eighty at the time. She asked for accommodation for the night and requested that father and I write down what she would tell us: »I am old and am going to die soon,« she said. From her narration I gathered that she had come from Germany that she had had a husband who had not returned from the war. He had been found murdered not far from home, in the woods, after the war had been ended and when all survivors were returning home gay and with a lot of money.

12. Cuando Lucas estaba muriendo, entró a nuestra casa la vieja Pasaver. Todos conocían a esta desdichada; tenía ya ochenta años. Pidió permiso para pasar la noche, y además que mi padre y yo escribiésemos lo que ella nos dictaría: »Vieja soy y pronto moriré.« De lo que ella contaba dedujimos que era originaria de Alemania, que tuvo marido, el cual no regresó de la guerra. Le encontraron muerto no lejos de su casa, en el bosque, ya después, cuando la guerra había terminado y cuando ya todos los que la habían vivido, volvían a su hogar llenos de alegría y dinero.

12. Lorsque Lucas était encore à l'agonie, la vieille Pasaverica entra dans la maison. Tout le monde connaissait la malheureuse; elle avait quatre-vingts ans. Elle demandait le gîte et aussi que moi et mon père nous notions ce qu'elle nous dirait: «Je suis vieille et je mourrai bientôt.» Son récit nous apprit qu'elle était originaire d'Allemagne, qu'elle avait eu un mari qui n'était pas revenu de la guerre. On l'avait trouvé assassiné non loin de chez eux, dans la forêt, déjà après la fin de la guerre, au moment où tous les survivants s'en retournaient chez eux, pleins de joie et d'argent.

12. Während Lukas im Sterben lag, trat die alte Passauerin ins Haus. Alle kannten das elende Weib. Sie war 80 Jahre alt. Sie bat um Nachtherberge und wünschte, ich und mein Vater mögen das aufschreiben, was sie nun erzählen wolle: »Ich bin alt und werde sterben.« Aus ihrer Erzählung erfuhren wir, daß sie aus deutschen Landen stamme, daß sie einen Mann gehabt hätte, der aus dem Kriege nicht zurückgekehrt sei. Man hätte ihn unweit des Hauses im Walde ermordet gefunden, nachdem alle, die den Krieg überlebt hätten, in Freude und mit viel Geld heimgekehrt wären.

13. She said she had had a son who had grown up in spite of poverty in which his widowed mother had been living. Her son had got married and had a daughter Agatha. Everything would have been good if it had not been for a malady which had spread through the country and killed Agatha's father and mother, leaving the old grandmother alone with the child. She had given the child to foster-parents while she herself had gone to beg from door to door... Father started up and asked her for her husband's name. »Jobst Schwarzkobler,« she said. Father turned white and fell down like a log.

13. Contaba que tuvo un hijo, el cual se crió a pesar de que su madre viuda padecía miseria. El hijo se casó y le nació su hija Agata. Y todo hubiera terminado bien, si no hubiera venido a esta región una enfermedad, la cual se llevó al padre y a la madre de Agata, quedando así la abuela sola con la niña. A ésta la dió a cuidado, y entonces sola fue a mendigar por el mundo... Mi padre se estremeció y la pregunto como se llamaba su marido. Respondióle: »Jobst Schwarzkobler!« Mi padre empalideció y cayó por el suelo como un tronco...

13. Elle raconta qu'elle avait eu un fils qui avait grandi, bien que, veuve, elle eût vécu dans la misère. Son fils s'était marié et il avait eu une fille, Agathe. Et tout se serait bien terminé si une maladie n'était venue dans le pays, qui avait enlevé père et mère à Agathe, de sorte que la grand-mère était restée seule avec l'enfant. Elle l'avait mise en nourrice et, elle-même, elle était allée mendier par le monde... Mon père tressaillit et lui demanda le nom de son mari. Elle lui dit: «Jobst Schwarzkobler!» Mon père blêmit et tomba à terre comme une bûche...

13. Sie erzählte, sie hätte einen Sohn gehabt, der herangewachsen wäre, obwohl seine Mutter - Witwe in Elend gelebt hätte. Der Sohn hätte sich verheiratet und ihm sei ein Töchterchen, namens Agata geboren worden. Alles hätte ein gutes Ende genommen, wenn eine Krankheit, nicht Agatas Vater und Mutter weggerafft hätte; so sei die Großmutter mit dem Kind allein geblieben. Sie habe das Mädchen in Pflege gegeben, selber sei sie in die Welt gezogen. Der Vater fuhr zusammen und fragte sie, wie ihr Mann geheißen habe. Sie erwiderte: »Jobst Schwarzkobler!« Der Vater erblaßte und stürzte wie ein Klotz zu Boden nieder.

14

15

ZGODOVINSKI
ROMAN

Napisano po

IVANU TAVČARJU

Ilustriral Ive Subić

14. Menil sem, da je očetu postalo slabo. Zbolel je, stara Pasaverica pa ni dočakala jutra. Umrla je na klopi, kjer je spala. Na dan svetega Ahaca je bil oče še v postelji. Dejal je: »Pojdi sam v Loko in povej Jeremiji, da s poroko ne bo nič, da je Bog stopil vmes in da sem se premislil...« Žalosten sem odšel v mesto in tam v gostilni našel Jeremijo in Margareto, kakor je bilo domenjeno. Začudili so se, da sem sam. Ko pa sem jim povedal, kaj je dejal oče, sta Margaretina brata planila po meni.

15. Zbežal sem, a sta bila takoj za menoj. Branil sem se, kolikor se je dalo. Še ušel bi jima, če bi ne prišel ravno mimo sam hudobni baron Mändl, ki se je znesel nad menoj, ker je bil s Tajčarji vedno prijatelj. Ukazal je, naj me uklenejo v klado in tako sem ostal v njej vse dopoldne. Bilo mi je silno vroče in tudi sram, ker me je videla vsa soseska. Le Margareta me ni zasmehovala, prišla je k meni in mi v korcu prinesla mrzle vode. Ko je minilo, sem se po stranskih poteh odpravil domov.

14. I thought it was nausea that had overcome father. He fell sick. The old Pasaver woman did not live to see the dawn. She died on the bench she was sleeping on. On the day of St. Ahac, father was still sick in bed. He said: »Go to Loka and tell Jeremiah that there won't be any wedding; God has intervened and I have changed my mind...« I went sadly to town where I found Jeremiah and Margaret in the public house as it had been agreed. They were surprised to see me alone. After I had told them about father's decision, both of Margaret's brothers rushed at me.

15. I fled but they were close behind. I defended myself as much as I could. I would have escaped if it had not been for the wicked Baron Mändl, who passed just at that time. He had always been a friend of Germans and therefore he gave vent to his passion on me. He ordered to place me in the stocks where I had to stay all the morning. It was very hot and I was ashamed to be seen like that by all of my neighbors. Only Margaret did not mock me, she came up to me and brought me cold water in a bucket. When it was over, I stole away furtively and went home by bypaths.

14. Deduje que mi padre se encontraba mal. Se enfermó y la vieja Pasaver no alcanzó a ver la madrugada. Murió sobre el banco donde dormía. En el día de San Acacio estuvo mi padre todavía en cama. Dijo: »Anda solo a Loka y di a Jeremías que no habrá casamiento, que Dios se ha metido de por medio y que me he arrepentido...« Triste partí hacia la ciudad y allá en la cantina encontré a Jeremías y Margarita, así como habíamos convenido. Se sorprendieron al verme llegar solo. Pero al referirles lo que mi padre había dicho, los hermanos de Margarita se lanzaron sobre mí.

15. Corrí, pero pronto me alcanzaron. Me defendí como pude. Me hubiera librado de ellos si no hubiese venido justamente en ese momento el perverso barón Mändl quien me atacó, pues era el inseparable amigo de los Tajčar. Ordenó que me metiesen en el cepo y quedé así atado en él todo un mediodía. Traspiraba y me sentía avergonzado pues me veían todos los vecinos. Solamente Margarita no se sonreía, se acercó a mí y en un cucharón me trajo agua fresca. Cuando terminó el tormento, me dirigí a casa a escondidas y por caminos secundarios.

14. Je pensais que mon père s'était trouvé mal. Il tomba malade, tandis que la vieille Pasaverica expirait avant le matin. Elle était morte sur le banc, où elle était couchée. Le jour de la Saint-Ahac, mon père était encore au lit. Il dit: »Va tout seul à Loka et dis à Jérémie que le mariage n'aura pas lieu, que Dieu est intervenu et que j'ai changé d'avis...« Attristé, j'allai en ville et là-bas dans un café je trouvai Jérémie et Margareta, comme il était convenu. Ils s'étonnèrent quand ils virent que j'étais seul. Mais quand je leur eus raconté ce que mon père avait dit, les deux frères de Margareta se précipitèrent sur moi.

15. Je m'enfuis, mais ils me talonnaient. Je me défendis autant que je pus. Je leur aurais même échappé si juste alors le méchant baron Mändl n'était venu à passer par là et n'avait évaporé sa bile sur moi, parce qu'il était toujours un ami des Allemands. Il ordonna de m'enchaîner à la cangue, où je restai toute la matinée. J'avais extrêmement chaud et honte aussi, parce que tous les gens du voisinage m'avaient vu. Seule Margareta ne s'était pas moquée de moi; elle était venue vers moi et dans un seau elle m'avait apporté de l'eau froide. Lorsque ce fut passé, je rentrai par des chemins détournés.

14. Ich dachte, dem Vater sei es übel geworden. Er erkrankte; die alte Passauerin erlebte aber den Morgen nicht mehr. Sie starb auf der Bank, wo sie geschlafen hatte. Am Tage des hl. Achatius war der Vater noch immer bettlägerig. Er sagte: »Geh allein nach Loka und sage Jeremias, aus der Heirat könne nichts werden, Gott sei dazwischen getreten, ich hätte mich eines anderen besonnen...« Betrübt schritt ich nach der Stadt und fand dort im Gasthaus, der Vereinbarung gemäß, Jeremias und Margareta. Sie erstaunten, als sie gewahr wurden, daß ich allein war. Als ich ihnen mitteilte, was der Vater gesagt hatte, stürzten sie auf mich los.

15. Ich suchte zu entfliehen, sie waren jedoch gleich hinter mir. Ich wehrte mich. Ich wäre ihnen entkommen, wenn nicht gerade Mändl vorbeigekommen wäre, der den Taischern immer freundlich gesinnt war und nun seinen Zorn an mir kühlte. Er ließ mich stöcken. Es wurde mir sehr heiß und ich schämte mich, von der gesamten Anwohnerschaft gesehen zu werden. Nur Margareta verspottete mich nicht, sie kam zu mir und brachte mir im Scheffel Wasser. Nachdem die Zeit abgelaufen war, begab ich mich insgeheim, auf Seitenwegen nach Hause.

TRETJA VAJA

Kje je nož? Nož je na mizi.

Svinčnik je v roki.
Kje je šibica? Šibica je v škatli.

Kje je knjiga? Ona je na mizi.

Ali je časopis tudi na mizi?
Da, časopis je tudi na mizi.

Čevelj je na nogi.

Kje je plašč? Plašč je na obešal-
niku.
Stol je pri mizi.

Tabla je pri steni.

Ali je okno pri ali v steni?

Okno je v steni.
Deček je v postelji.
Kapa je na glavi.
Ključ je v žepu.
Kreda je tukaj, luč je tam.

Kje je ulica? Tam daleč je.

Kaj je to? To je roka.

Kaj je tisto? Tisto je plašč.

Kaj je ono? Ono je hiša.

Slovnica
Mestnik (5. sklon)

Moški spol: pri dečku, na stolu, v
žepu.

Ženski spol: pri steni, na mizi, v
roki.

Srednji spol: pri ravnilu, v mestu,
pri oknu.

Predlogi stojijo pred samostalniki
in zahtevajo določen sklon.

Na vprašanje »kje« se predlogi »na,
v, pri« vežejo s 5. sklonom.

Kazalni zaimki:

»To« za osebe in predmete, ki so
blizu.

»Tisto« za bolj oddaljene stvari.

»Ono« za stvari, ki so zelo daleč.

Fraze

Zebe me. Mraz je. Toplo je. Tako
je. Kje ste? Doma, v šoli, na
ulici. To je lepo. Prav.

THIRD LESSON

Where is the knife? The knife is
on the table.

The pencil is in the hand.
Where is the match? The match is
in the box.

Where is the book? It is on the
table.

Is the newspaper also on the table?
Yes, the newspaper is also on the
table.

The shoe is on the foot.

Where is the coat? The coat is on
the coat-stand.

The chair is at the table.

The blackboard is near the wall.

Is the window near or in the wall?

The window is in the wall.
The boy is in the bed.
The cap is on the head.
The key is in the pocket.
The chalk is here, the light is there.

Where is the street? It is there far
away.

What is this? It is a hand.

What is that? That is a coat.

What is that? That is a house.

Grammar
The locativ (5th Case)

Masculine: pri dečku, na stolu, v
žepu.

Feminine: pri steni, na mizi, v roki.

Neuter: pri ravnilu, v mestu, pri
oknu.

The prepositions stand in front of
nouns and demand a definite case.

The prepositions »na, v, pri« de-
mand the fifth case.

Demonstrative Pronouns:

»To« for persons and things that
are near.

»Tisto« for things which are far.

»Ono« for things that are very far
away.

Phrases

I am cold. It is cold. It is warm.
So it is. Where are you? At home,
at school, in the street. That is
fine. Right.

TERCERA LECCIÓN

¿Dónde está el cuchillo?
Está sobre la mesa.

El lápiz está en la mano.
¿Dónde está la cerilla? La cerilla
está en la caja.

¿Dónde está el libro? Está sobre la
mesa.

¿Está el diario también sobre la
mesa? Sí, el diario está también
sobre la mesa.

El zapato está en el pie.

¿Dónde está el sobretodo? El sobre-
todo está en el perchero.

La silla está ante la mesa.

La pizarra está ante al muro.

¿Está la ventana junto o en la
pared?

La ventana está en la pared.
El niño está en la cama.
El gorro está sobre la cabeza.
La llave está en el bolsillo.
La tiza está aquí, la lámpara está
allí.

¿Dónde está la calle? Allí lejos está.

¿Qué es esto? Esto es una mano.

¿Qué es eso? Eso es un abrigo.

¿Qué es aquello? Aquello es una
casa.

Gramática

Locativo es el 5º caso de la decli-
nación eslovena y corresponde al
complemento circunstancial de lu-
gar castellano.

Género masculino: pri dečku, na
stolu, v žepu.

Género femenino: pri steni, na mizi,
v roki.

Género neutro: pri ravnilu, v me-
stu, pri oknu.

Las proposiciones se sitúan delante
de los sustantivos y rigen un caso
determinado.

Las preposiciones »na, v, pri« exi-
gen el uso del 5º caso.

Pronombres demostrativos:

»To« (esto) personas y cosas pró-
ximas.

»Tisto« (eso) cosas que están más
ó menos lejanas.

»Ono« (aquello) cosas que están
alejadas.

Frases

Tengo frío. Hace frío. Hace calor.
Así es. ¿Dónde estáis?? En casa,
en la escuela, en la calle. Bien.
Justo. Correcto.

pišejo nam

SPOŠTOVANI PRI IZSELJENSKI MATICI

Najprej se Vam iskreno zahvaljujemo odbor-niki pri Domu počitka v Clevelandu za vse po-slano. Še bolj so Vam pa hvaležni vsi, ki uživajo prijetne jesenske dneve svojega življenja v tem našem res domačem domu.

Vse, kar ste nam na našo prošnjo poslali, bo ustvarjalo v domu kraškočasje, pri branju, gledanju naravnih krasot, veselju nad vašim napredkom itd. Cenjena Rodna gruda in obširni Izseljen-ski koledar gresta iz rok v roke naših stanovalcev. Čudijo se, obujajo spomine...

Poslane slike slovenskih umetnikov Božidarja Jakca in Ferda Vesela bodo krasile stene našega doma in pričarale k nam lepote naše nepozabne rodne domovine — Slovenije, ki je ena izmed naj-lepših na svetu!

Pridite sami pogledat in prepričali se boste, kako smo Vam v resnici hvaležni. Stokrat topla zahvala!

Dom je prijeten in bo zdaj še prijetnejši. O, domovina, ti si res kakor zdravje! Srčno Te po-zdravljamo!

Prav sredi tega pisanja me je poklicala naša neumorna, tu rojena Agnes Štefanič — naša vodil-na moč tukaj in mi je povedala, da je prispela še ena pošiljka od Vas — spet lepe slike. Besed ni, da bi se zahvalila, pa bom to storila osebno, ko se letos vidimo. To bo kar kmalu, saj čas beži kakor da bi bil osem v napoto.

Tople pozdrave vsem pri matici in prav kma-lu na veselo svidenje!

Ivanka Schiffrer
za Dom počitka v Clevelandu

POZDRAV IZ DOMOVINE

Po trudapolnem delu sem se leta 1962 odločil, da se urnem v rojstni kraj. Domotožje me je premagalo in sklenil sem, da večer svojega življenja preživim na rodni tleh. Vrnil sem se kot 80-odstotni invalid. V Mokronogu sem si kupil prijazno hišico, v kateri sem nadvse srečen. Pokojnino in invalidnino redno pre-jemam, tako kar lepo živim. Mnogi so me strašili, da ne bom dobival pokojnine, pa sem se prepričal, da to ne drži. Točno vsake tri mesece dobim izplačane moje pokojninske prejemke.

Lani sem se odločil, da obiščem v Franciji svoje prijatelje, kamerade iz črne jame, kjer sem delal polnih 32 let. Lepo so me sprejeli in res sem med njimi pre-življal prelepih šest tednov. Pred odhodom sem obljubil, da se oglasi v Rodni grudi in to obljubo danes izpol-njujem. Prilagam tudi fotografijo, kjer smo se v Fran-ciji skupaj slikali.

V upanju, da jih moje pismo najde pri zdravju, želim vsem prijateljem v Franciji vse lepo in dobro v tem letu!

Anton Renar, Mokronog 114

RUDOLF VOLK IZ ITALIJE

Čeprav sem odšel iz domovine, vam povem, da je nikdar nisem in je ne bom žalil, kajti domovina je samo ena, kakor je ena mati. Zelo sem vesel, da ste mi poslali RODNO GRUDO. Le pošiljajte mi jo stalno, saj je zelo zanimiva. Naročnino vam pošljem, ko spo-ročite ceno. Tudi za Skopje sem daroval v denarju in obleki. Pristrčno vas pozdravljam.

JOŽEFA GLOBEVNIK IZ BELGIJE

Prisrčna hvala za SLOVENSKI IZSELJENSKI KO-LEDAR, ki sem ga prečitela z velikim veseljem. Poln je zanimivosti iz življenja naših ljudi po vsem svetu. Tudi RODNO GRUDO redno prejemam. Za vse se lepo zahvaljujem, posebno za pozornost, ki jo izkazuje iz-seljencem. Rada se vas spominjam z obiska rojstne domovine in vas iskreno pozdravljam.

JOZEF KOLARIČ IZ NEMČIJE

Prejel sem RODNO GRUDO in prelepi SLOVEN-SKI IZSELJENSKI KOLEDAR. Iskreno se zahvaljujem za vse. Vesel sem, ker imam dovolj lepega in zanimi-vega branja, ker preko vaših publikacij vzem novice iz domačih krajev. Tudi moji prijatelji radi pregledu-jejo revijo oziroma lepe fotografije naših krajev. Čudno je to, dokler je človek doma, si želi v tujino, ko pa je nekaj časa v tujni, sprevidi, da je najboljša doma. Nihče ne zdrži v tujini več, kot dve leti, a da si ne bi zaželel vsaj obiskati rodni kraj. Vse lepo pozdravljam in prilagam dvajset nemških mark za naročnino ROD-NE GRUDE in SLOVENSKEGA IZSELJENSKEGA KOLEDARJA.

ANTON ROSC IZ AVSTRIJE

Prav prirčna hvata za SLOVENSKI IZSELJENSKI KOLEDAR. To je res lepa knjiga. Najbolj sem občudoval in se zamislil nad fotografijo sedanje Ljubljane. Dolgo sem v mislih ostal med vami, se navduševal nad vašimi uspehi, nad lepoto in modernizacijo naše lepe »bele Ljubljane« in drugih krajev v domovini. Pošiljam vam naročnino in vas lepo pozdravljam.

JENNIE MARINSEK IZ ZDA

Pošiljam vam naročnino za RODNO GRUDO, kar je več, naj bo za tiskovni sklad. Koledar sem kupila pri »Prosveti«. Že od leta 1960, ko sem bila na obisku v domovini, sem stalno v mislih pri vas in upam, da še pridem, če mi bo le zdravje dopuščalo.

Znano vam je, kaj vse se dogaja pri nas. Sramotni umor našega predsednika je vse poštene ljudi zelo prizadel in ne moremo verjeti, da je kaj takega v naši državi sploh mogoče. Pokojni Kennedy je imel čuteče srce tudi za malega človeka. Upamo, da bo novi predsednik imel več sreče.

Kako pa kaj vaše nesrečno Skopje? Tudi naše društvo je darovalo 25 dolarjev, drugo sem zbrala od posameznikov tako, da sem poslala na glavni urad Slovenske narodne podporne jednote 164 dolarjev. Če bi vsi rojaki jugoslovanskih narodnosti, ne glede na versko ali politično prepričanje, pristopili k akciji za pomoč Skopju, bi nesrečni ljudje tega mesta verjetno imeli že vsi streho nad glavo. Menim, da mora v takih primerih preladati srce in razum, ki velemeta pomagati drug drugemu v nesreči.

FRAN NOVŠAK IZ NEMCIJE

Zelo sem vam hvaležen za pošiljanje RODNE GRUDE in za koledar. Letos pošiljajte revijo še mojemu bratu v Sloveniji. Prilagam naročnino za vse. Leta 1962 sem se z žalostnim srcem poslavljal iz domovine, kjer sem bil na obisku. Če bo sreča z menoj, pridem spet leta 1965. Bil sem še majhen fantič, leta 1922, ko sem odšel v tujino, zato ne zamerite, če ne pišem dobro slovensko. Pozabil pa le nisem in nikdar ne bom. Vas vse skupaj pozdravljam iz srca!

JOSEF ŠKERLEC IZ FRANCIJE

Pošiljam vam naročnino za RODNO GRUDO, ker brez nje ne morem biti več, saj jo čitam že leta in leta. Za nas je najlepše veselje, če lahko beremo novice iz rojstnega kraja. Velikokrat razmišljam, kako lepo skrbite za nas izseljence. Pomagate nam na vse načine, kakor mati mislite na nas, na izgubljene otroke širom sveta. Imate pravo ime IZSELJENSKA MATICA — saj ste nam, posebno starejšim izseljencem, ki nimamo več svojcev, res kakor mati. Prejmite srčne pozdrave iz tujine od rojaka, ki ga želja še vedno vleče v rodni kraj. Smo, kakor ptice, ki vedno rade poletijo tja, kjer so se izvalile.

ANTON VATOVEC IZ ZDA

Vaš koledar je prekrasna knjiga. Za nas so posebno dragocene slike domačih krajev, krajev, ki jih nismo videli že preko petdeset let. Ne moremo se načuditi, kako se je vse spremenilo v Sloveniji in Jugoslaviji. Nenehno želimo in hrepenimo, da bi kdaj mogli videti domovino v resnici, ne samo po fotografijah, da bi se mogli srečati s starimi znanci in prijatelji. Želim stalno prejemati vaš koledar in RODNO GRUDO v spomin na našo lepo, drago, nepozabno Slovenijo. Pošiljam ček za naročnino in za tiskovni sklad in vas iskreno pozdravljam.

tehno impex

POSLOVNO ZDRUZENJE

LJUBLJANA

BEETHOVNOVA 12

Telefon 25-915

Teleprinter 05-190

izvaža vse izdelke in polizdelke, ki jih izdelujejo člani, in organizira prodajo na tujih tržiščih

Uvažata in nabavlja osnovne surovine, re-produkcijski, pomožni in podobni material, opremo, stroje, orodje in vsakovrstne potreščine, ki jih uporabljajo člani za izpolnitev svojih proizvodnih nalog

OBRTNO PODJETJE

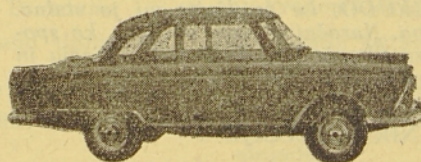
Motouniverzal

LJUBLJANA

Črtomirova 3

popravlja

vsa DKW vozila

Priporočamo se vsem domačim voznikom in turistom, ki morda potrebujejo naše usluge

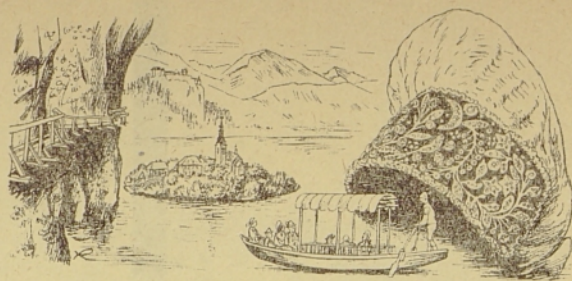
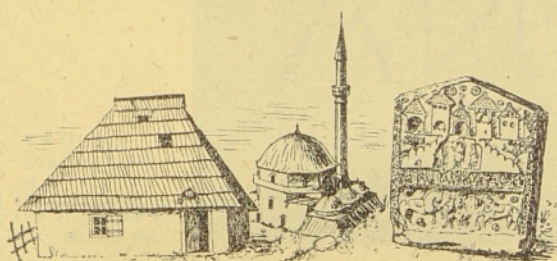

DRIVE YOURSELF IN YUGOSLAVIA!
RENT — A CAR IN YUGOSLAVIA

Pred obiskom JUGOSLAVIJE ne imejte nepotrebnih skrbi! Med bivanjem v JUGOSLAVIJI si lahko najamete za poljuben čas OSEBNI AVTOMOBIL brez šoferja.

Na razpolago so NOVI osebni avtomobili FIAT 750 in 1300, Volkswagen 1200 Export, 1500 in 1500 Variant in Mercedes 190 in 220.

ZELO UGODNE CENE!

Z osebnim avtomobilom boste na novih modernih avtomobilskih cestah v JUGOSLAVIJI prijetno preživeli svoje bivanje v JUGOSLAVIJI! Ogledali si boste lahko številne turistične zanimivosti, velika mesta in obiskali svoje sorodnike in znance.

Svoje želje sporočite na naslov:

Yugoslav Travel Agency

Kompas

Ljubljana, Dvoržakova 11

Svilanit

KAMNIK

Specializirano podjetje za proizvodnjo frotirja in svile proizvaja

- v novih prostorih tkalnice in konfekcije
- frotir brisače vseh vrst vzorcev, barv in dimenzij
- vafel brisače
- moške in ženske kopalne plašče
- umivalne vrečke, slinčke, kuhinjske krpe
- preproge za pred kad, WC in umivalno školjko — kombinacija frotir in penasta guma

v grupi svile pa

- moške kravate sodobnih desenov in krojev
- garniture kravata z robčkom — naš novi proizvod
- dekorativno blago

CIN KAR NA

metalurško kemična industrija

CELJE

priporoča svoje izdelke:

cinkova pločevina
cinkova žica
cinkovo belilo
cinkov sulfat
žveplena kislina
litopon
ultramarin
svinčeni oksidi
pomožna sredstva
za tekstil in usnje
organska barvila
suhe zemeljske barve
modra galica

**POGLED
NA SEMIČ V
BELI KRAJINI**

**V DOLINI
STARIH ŽAG
NA
DOLENJSKEM**

foto: Jože Gral

POMLADNE VODE KRKE PRI NOVEM MESTU — foto: Rajko Rašić